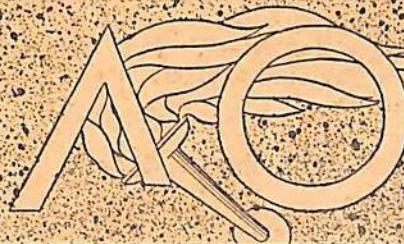
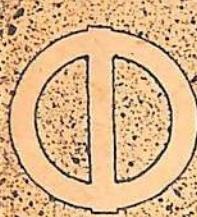

ΔΩΡΕΑ
Αδαμαντίου Διαμαντή

ΤΟΜΟΣ Β'.—ΤΕΥΧΟΣ 13ο— ΤΙΜΗ : 1 ΣΕΛΙΝΙ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ, 1944

Αρνα Βαρβαρά

ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑΚΗ ΣΚΔΟΣΗ — ΤΣΥΚΡΟΥ ΑΝΟΙΑ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗ «ΔΕΥΤΕΡΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑ»

ΜΑΝΙΦΕΣΤΟ

(ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ)

Ανταποκρίνομαι στην παράκληση πολλών μου φίλων— καὶ γενικὰ στὴν ἐπιθυμίᾳ ἡ την περιέργεια τοῦ ἀναγνωστικοῦ μας κοινοῦ— δημοσιεύοντας παρασκάτω μερικὰ ἀποσπάσματα ἀπό τὴν «ΔΕΥΤΕΡΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑ», ποὺ τόσος λόγος ἔγινε γι' αὐτή πρὶν 13 χρόνια ἐξ αἰτίας τοῦ ἀφορισμοῦ τῆς ἀπ' τῇ Ι. Σύνοδο, καὶ μές τό Νιόβρη αὖθις τοῦ χρόνου τὴν ξανάφερε στὴ μνήμη ὅλων τῶν ξυπνημένων ἀνθρώπων τοῦ νησιοῦ μας ἡ γνωστὴ ἐπίθεση τῆς κίτρινης κλίκας ἐνάντια στὸν κομμουνισμὸν καὶ τὸν Τοποθηρητὴ τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ μας Θρόνου.

Στὸ δεύτερο ἀπόσπασμα, πούναι παρμένο ἀπὸ τὸ Β' μέρος τοῦ βιβλίου μου, φάνεται καθαρὰ διτὶ ὁ τύπος τοῦ Θεοῦ, ποὺ δικάζεται καὶ καταδικάζεται ἀπὸ τὶς ἐπαναστατημένες μάζες, εἰναι ὁ Θεός τῶν Καλογήρων καὶ τῶν ἑκμεταλλευτῶν. Τὸ σκιτάρισμα τοῦ κατηγορούμενου, ποὺ παρουσιάζεται ὡς «δύκος κρεάτινος ὑπερμεγέθης», μὲ «κοιλίαν ἔχουσαν ἀναιδῶς» καὶ μένα τέντζερη μεγάλο στὸ κεφόλι, «σὰν καλυμμαύχι», δίδει ἀκριβῶς πιστὴν εἰκόνα τοῦ τρομεροῦ ὄργανου τῆς πλουτοκρατίας γιὰ τὴν καταπίεση τῶν ἀδικημένων— ἐνδὸς Θεοῦ πλασμένου «κατ' εἰκόνα καὶ ὅμοιώση» δσων παχαίνουν ἀφαιμάσσοντας τοὺς εἴλωτες τῆς σημερινῆς κοινωνίας. Αὐτὸς εἰναι ὁ «Σαβαώθ» ποὺ ἔβαλε στὸ ζῶλιο τοῦ κατηγορούμενου, μπροστὰ στὸ δίκαιο καὶ ἀμείλικτο Λαϊκό Δικαστήριο, καὶ κατεδίκασε ἡ «Δευτέρα Παρουσία».

Τ. ΑΝ.

Ἐχτύπησε μεσάνυχτα ἡ καμπάνα.

Τὴ ὥρ' αὐτὴ τὰ στοιχιωμένα τὰ πλατάνια,
στὶς χλοερὲς τὶς ρεματιές—σὰν μαθητὲς Καλῶν Τεχνῶν
ἔξεταζόμενοι ἀπὸ αὐστηροὺς Καθηγητές,
ἰχνογραφοῦν μένα μολύβι κάρβουνο
σὲ πράσινο χαρτί.

ΠΑΠΙ
ΕΝΝΙ
ΡΑΖΕ

Κι' ἀφήνουνε ν' ἀπλώνουνται σὲ γάργαρα νερά
τὰ σκίτσα τους μὲ τὶς βαριές σκιές,
ἐνῶ ἡ βραδιά, μουγγή κ' ἔκστατική,
πάνω ἀπ' αὐτά, τὸ Σύμπαν διασπαθίζει
μὲ τὰ γαλάζια τῆς φτερά.

Καὶ τὸ ποτάμι γράφει Κριτική, πιὸ πέρα ἐκεῖ,
στὸ γύρισμα τοῦ δάσου,
γιὰ τὴ λεβέντικη κορμοστασιά τῆς «Μίς 'Υφήλιος,»
—μιᾶς λεύκας, ποὺ μὲ τὸ λευκό της τὸ κορμὶ¹
καὶ τὴν ἑρωτικὴ τῆς τὴν δόμη,
ξετρέλανε τὴν πούλια, τὸν αὔγερινό,
τὸ γαλανὸ τὸν ούρανό, τὰ νυχτοπούλια.

Τὴν ὥρ' αὐτὴ σκυφτοὶ μὲς τὴν ταβέρνα,
μὲ μάτια δακρυσμένα οἱ ἀποτυχημένοι,
—μπεκρῆδες, πόρνες, χασικλῆδες,
ἄλητες—τραγικὰ καὶ κωμικὰ σαράβαλα—
κηδεύουνε μὲς τὸ ποτῆρι
τὸν ἄχρηστό τους ἔσωτό,
ἐνῶ τὸ σαξοφόν τῆς κάνουλας,
μὲ μάτια φωνὴ θλιβή, ύποβλητική,
τοὺς κλαίει καὶ σιγολέει μιὰ ἐπιθανάτιαν ὥδη.

Μπροστά τους κάποιος πίνακας μὲ ἑρωτικά :
ἡ ζωὴ—τὶ λέω; μᾶλλον τῆς ζωῆς ἡ παραδία—
τοὺς προκαλεῖ σατιρικά τὰ μάτια νὰ σηκώσουν
ἀπ' τὸ κανάτι, ποὺ δόλο ἀδειάζει,
γιομάτο ἀπὸ μαράζι καὶ ἀγωνία.

Κι' αὐτοὶ, κοιτάζοντάς τον, ἀπαντοῦν
ἄλλοι μὲ δάκρυα κι' ἄλλα μὲ γέλια
—γέλια σβυσμένα κάτου ἀπ' τὰ μουστάκια τους—
ποὺ κάτι προσπαθοῦν νὰ ποῦν καὶ δὲν τὸ λένε
(ἴσως γιατὶ φοβοῦνται τὴ σκιά τῆς μύτης των).

Τὴν ὥρ' αὐτὴ στὶς φυλακές,
στὰ ξερονήσια οἱ σύντροφοί μας,
μὲ χέρια ποὺ ἀπ' τὶς χειροπέδες ἐματώσανε,
μὲ μάτια ποὺ ἀπ' τὸ μίσος, τὸ θυμό, βουρκώσανε,
τὸ κομπολόι κρατοῦνε τῶν στιγμῶν
κι' δόλο μετροῦνε, κι' δόλο μετροῦνε
τὶς χάντρες τὶς ἀμέτρητες.

* * *

Τὴν ὥρ' αὐτὴ κ' ἐγὼ σκυφτὸς σὲ μιὰ γωνιά τῆς γῆς,
ώτακουστὴς τῶν πονεμένων σας κραυγῶν,
τῶν βιογγητῶν καὶ στεναγμῶν,
ποὺ μέρα—νύχτα ἀδιάκοπα, στὸ διάβα τῆς ζωῆς,
ἀφήνετε ἀπ' τὰ στήθια σας τριγύρω νὰ ξεχύνωνται
καὶ ν' ἀνεβαίνουνε ψηλά, σὰν καλπασμοὶ νὰ σβύνωνται
στὸ θόρυβο, στὸν ἐνθουσιασμὸ κάποιου μεγάλου ίπποδρομίου
πόχει περήφανα ἄλογα καὶ κλόουν ἀντρειωμένους,
κεντῷ τῆς σκέψης τάλογο καὶ πάω σὲ χρόνους περασμένους

Βάνω γιὰ σέλλα : τὴ χαρὰ τοῦ δουλευτῆ ποὺ ίδρωνει·
γιὰ χαλινάρι: τὴν καρδιὰ τοῦ ταυρομάχου,
καὶ πηδῶ μές τῶν αἰώνων τὸ ἔρεβος τὸ ἀχνὸ καὶ σκοτεινό.

'Εδίψασσα τόσο πολὺ γιὰ φῶς καὶ γιὰ γαλήνη,
κ' ἥρθα νὰ πιῶ ἀπό τὸν κρουνὰ τῆς Γνώσης,
νὰ ήσυχάσω.

Τώρα ποὺ ἡ νύχτα ἡ σκοτεινὴ μαραίνεται καὶ φθίνει,
νὰ ξαπλωθῇ φαρδιά—πλατιά, σ' ὅλη τὴ γῆ,
νὰ ξαποστάσω.

ΑΠΟ "ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ," (Β' ΜΕΡΟΣ) Ο «ΘΕΟΣ» ΤΩΝ ΚΑΛΟΓΗΡΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΤΩΝ

Κάμποι, βουνὰ καὶ θάλασσες, τὴν ὥρ' αὐτὴ φρικιοῦν.
Σὰ φίδι ζώνει τὸ Εἶναι τους τὸ ρῆγος τοῦ θανάτου.

Τὸ δέντρο γέρνει πρὸς τὴ γῆς ύπάκουα τὰ κλαριά του
καὶ, τρομαγμένα τὰ πουλιά, τὰ σπίτια τους ἀπαρατοῦν,
θέση ζητοῦν κάτου ἀπ' τὸ θόλο τοῦ σκοτεινοῦ ούρανοῦ.

Σὰ ζαλισμένα ἀπ' τὸ μεθύσι τοῦ γύρω τους συναγερμοῦ,
σὰ ξαφνιασμένα ἀπ' τὴς τρουμπέττας
τοὺς φθόγγως τοὺς στριγγούς,
μάτια πασκίζουν στὰ φτερά τους
νὰ δώσουν κίνηση δρισμένη,
καὶ παραπαλουν σὰ μεθυσμένοι, σὰ μεθυσμένοι.

Ἡ μάννα σφίγγει τὸ παιδὶ στὴν ἀγκαλιὰ τῆς,
κλαίει, δλοφύρεται, γριλλίζει,
ώχρδος στὸ παραγώνι κάθεται
μὲ κάτασπρα μαλιά δ πατέρας.

Μάτιδ παιδὶ δὲν ἀγροικὰ τὸν πόνο τῆς μητέρας,
δὲ βλέπει πιά, δὲν ἔχει αὐτιά, κι' δ νοῦς του ἀλλοῦ γυρίζει,
σὰ σβούρα ποὺ τὴν ἔριξε στὴ γῆς
τὸ χέρι τὸ δυνάμενο τῆς ἔγνιας
—τὸ αἰώνιο ἐλατήριο τῆς ζωῆς.

Ω μεταμεσονύχτιες, θολές, βουβές, στιγμές!
Πόσες φορὲς γελάσατε σαρκαστικά μαζί μας,
ὅταν ταξίδευε μακριὰ στὰ ὄνειρα τὴν ψυχή μας,
ποθώντας νᾶβρει νέους γυαλούς καὶ νέες ἀκρογιαλιές!

Τὰ τζάμια τοῦ παραθυριοῦ κάποιας ἀγάπης σὰ χτυπούσανε
τὰ ἐφηβικὰ μας τὰ φτερὰ καὶ κάποιο βλέμμα ἐκλιπαρούσανε,
σεῖς—σπουδαγμένες μοδιστρούλες—δίχως ψυχή, δίχως καρδιά,
τὰ κάνατε χίλια κομμάτια μὲ μιὰ μονάχα ψαλιδιά.

Κι' ὅταν, ἀργότερα, μιὰ ἐλπίδα μὲς τὴν ζωὴν ἀποζητούσαμε,
κι' ἀναστενάζοντας βαριά
στὸ φτωχικό μας σπιτὶ ἔξενυχτούσαμε,
σκλάβοι τῆς ἔγνιας, τῆς ἀγρύπνιας,
τῆς φτωχιας ἀγαπητικοὶ,
πάλι γελούσατε μαζί μας, σεῖς, τερατώδεις μαστρωποί.
Ω μεταμεσονύχτιες, θολές, βουβές, στιγμές!

Βαλθήκανε ὅλοι στὴ σειρά μὲ κάποιο βλέμμα τοῦ ἀρχηγοῦ τους.
Κάνανε κύκλο κι' ἀποθέσανε τὸ βάρος τοῦ κορμιοῦ τους
πάνω στὰ ἑρείπια. Κ' ἔγινε γιὰ μιὰ στιγμὴ σιωπή.

Ορθόδος ἔγώ στὸ μέσο τους ἔστρεφα ἐδῶ, ἔστρεφα ἐκεῖ,
σὰ μιὰ βελόνα μαγνητικὴ στὸ μέσο τῆς πυξίδας.
Πόσο κοντά τους ἥμουνα κι' ως τόσο πόσο μακριά!
Ἐγώ δεχόμουν τὴν ζωὴ τόσον καιρὸ παθητικὰ
καὶ μόλι ποὺ μὲ κύκλωναν σύγνεφα ἐρωτηματικὰ
—θές ἀπὸ στέρηση δυνάμεων, θές γιατ' ἡ θέληση ήταν λίγη—

σερνόμουν ἀρωστιάρικα μπροστά της δακρυσμένος
κι' ἄφηνα τὸ χαλύβδινό της χέρι νὰ μὲ πνίγει.

Μὲς τὴν ὁρχήστρα τῆς ζωῆς ἔπαιζα δεύτερο βιολί
(γλυκὸ διξάρι, ὡς ἔλεγαν, κι' ὅμως παρήκοο στὸ ρυθμό)
ποὺ μένα σόλο ἔξωτικὸ τὰ νεῦρα μου ἐπαναστατοῦσε.
(Δεμένο χεροπόδαρα ἡ ζωὴ τους μὲ τραβιοῦσε).

...Κ' ἔμαθα ἀπόψε, ποὺ δλ' αὐτοὶ μὲ τριγυρίζουν, πώς:
Μόνο τὰ μπράτσα τὰ γερά γκρεμνίζουν.

Πόσο κοντά τους ἥμουνα κι' ως τόσο πόσο μακριά!
Γιὰ πές μου: "Οταν ἡ θάλασσα στὰ πόδια σου φλοισβίζει
κι' δέ ζέφυρος σοῦν ἔξιστορεῖ τὴν αἴγλη τῆς γαλήνης.
—ἐνδι βαθιά σου ἡ νοσταλγία μιὰ συμφωνία τονίζει —
μπορεῖς ψυχρὸς σκεπτικιστής, σκληρὸς στωϊκὸς νὰ μείνεις;

Δὲν ξεπηδάνε μέσα σου κάποιες μουγγές φωνὲς
—σὰ νὰ ξυπνάνε μονομάχοι περασμένες ἐποχές—
μπορεῖς, δσο σκληρόκαρδος κι' ἄν είσαι πιά νὰ μὴ ξεσπάσεις,
νὰ πεῖς δυὸ λόγια ἀβέβαια κ' ὑστερα πάλι νὰ σωπάσεις;

"Ετοι καὶ ἔγώ, ἐκμηδενισμένος,
ἀπ' τὶς μορφές τους μεθισμένος,
σύρθηκα πλάτι τους μὲ δειλία
κ' ἔζητησα νάφουγκραστῷ τὴν τραγική τους ιστορία,

Καὶ μίλησε, στενάζοντας, δ πρῶτος μὲ βαριὰ φωνή,
σὰ νὰ μιλούσε πρὸς τὴν νύχτα τὴν ἄναστρη, τὴν σκοτεινή:

«Σὰν ἄλογα ζεγμένα μέρα—νύχτα,
μὲ χαλινάρι τὶς προλήψεις καὶ τοὺς θρύλους,
ἀμίλητα τραβάγαμε τάμαξι
τόλοχρυσο τάφεντικοῦ.

»Μᾶς μάτωνε τὴν πλάτη τὸ μαστίγιο,
μᾶς θέριζεν ἡ πεῖνα τὸ στομάχι,
κι' ὅμως σωπαίνοντας σερνόμαστε
στὸ δρόμο, στὸ χωράφι καὶ στὴ μάχη.

»Οἱ ὀπλές μας δυνατές, θανατηφόρες,
ύψωνονταν νὰ ρίξουν τὸν ἀφέντη,
ποὺ γέλαγε, καμάρωνε περήφανα
καὶ ζούσε, ἀπ' τὸν ίδρωτα μας, στὸ γλέντι,

»Τὰ δόντια μας δαγκάνανε μὲ λύσσα
τὸ σιδερένιο χαλινό,
κ' ὑψώνοντας μὲ πεῖσμα τὸ κεφάλι
πρὸς τὸ γαλάζιον οὐρανόν,
ἐχρεμετίζαμε σὰ νὰ βρίζαμε
τὸ βλοσυρό μας ἀφεντικό.

»Κ' ἥρθ' ἡ στιγμὴ ποὺ σπάσαμε τὸ σιδερένιο χαλινό.

»Καὶ τότε, ω τότε, ἀκολουθώντας
τῆς Φύσης ποὺ ἐκβιάζεται τὴν τρομερήν δρμή.
προβάλλαμε ἀντιμέτωπη τοῦ δίκιου τὴν πυγμή.

»Τάφεντικό ἀντιστάθηκε, σὰν πρῶτα, μάταια ὅμως.
(Γερός, σκληρός καὶ ἀτίθασος ὁ ἄγραφος τοῦ ἐνστίχου νόμος)»

Κρεμόμαστε ἀπ' τὸ στόμα του σὰν οἱ καρποὶ πὰ στὰ κλαριά,,,
Μὰ πρὶν τελιώσει, ἀκούστηκαν σιμά μας βήματα βαριά.
"Ολειν τὰ βιβλιόματα στραφήκανε πρὸς τὸ δρομάκι τὸ πλαϊνό.
Κάποια σκιὰ διαγράφετούν στὴ γῆς, μιὰ σιλουέτα
περίεργη δσο καὶ γνωστή.

(Θά ἔνδιαφέρει, ἀσφαλῶς, τὸν ἀναγνώστη μιὰ σχετικὴ περιγραφή):
"Ογκος κρεάτινος ὑπερμεγέθης,
Κοιλία ἔξεχουσα ἀναιδῶς. Γενειάς πυκνὴ καὶ σεβαστή.
Μάτια μικρὰ καὶ πονηρά. Μεγάλ' αὐτιά, στόμα φαρδύ.
Μαλιὰ ξανθά. Πάνουσ' αὐτά, μεγάλοις τέντζερης, τὸ καλυμμαύχι.

'Ασθμαίνοντας πλησίασε καὶ μίλησε ώς ἔξης:
«Εἰσθε, ω ἀνθρώποι μισητοί, ὑπεράγαν ἀναιδεῖς.
Αἱρετικοὶ καὶ βέβηλοι καὶ σπέρματα τοῦ πονηροῦ,
δρυγιάζετε κρημνίσαντες τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ.
Στὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν θέσιν δὲν ἔχετε, ω θρασεῖς!
Διὰ τὸ πῦρ τὸ ἔξωτερον προωρισμένοι ἔστε ὑμεῖς»

Δὲ μπόρεσαν τὰ γέλια τους οἱ γύρω μου νὰ συγκρατήσουν.
Μά, ώς τόσο, κατωρθώσανε τὸν ξένο νὰ ἐρωτήσουν:

—«Πῶς μᾶς θωρεῖς ἀκίνητος, ποὺ τρέχει δ λόγισμός σου;
Πέξ μας, ω στόμαχε εὔτραφής, ποὺ βρίσκεται δ Θεός σου;»

—«Ἐγὼ εἶμαι, λέει, δ Σαβαώθ καὶ σεῖς τὰ πλάσματά μου.
Τεκνία! ὅλοι προσέλθετε ύπὸ τὰ πτερύγια μου».

Τάκουσμα ἦταν χαρμόσυνο, σπουδαῖο τὸ γεγονός.

Κ'ένω περίμενεν αὐτὸς νὰ γονατίσουν, νὰ προσκυνήσουν,
ἔκεινοι ὀρμοῦν σὰ μανιασμένοι,
τὸν συλλαμβάνουν ἀφηνιασμένοι
καὶ τὸν χτυποῦν καὶ τὸν χτυποῦν,
στὸ μέσο τὸν τοποθετοῦν.

Κι' ἀκούγεται στριγγιά ἡ φωνή, τοῦ συρφετοῦ:

«Ἐμεῖς, ποὺ ἀπὸ τὶς σάρκες μας τὴ σάρκα σου ἔχεις πάρει,
κι' ἀπ' τὴ δικιά μας τὴν πλευρά τὰ κόκκαλά σου τὰ γερά,
τὸ βράδι αὐτὸ σὲ ὀρίζουμεν, ὅπως ὀρίζουμε τὴ γῆς.
"Ηρθ' ἡ στιγμὴ ἀπ' τὸν Ἀνθρωπὸ αὐτηρά νὰ δικαστεῖς».

* * *

Δὲν ἄκουσα ποτὲ φωνὴ τόσο σκληρὴ καὶ σταθερή,
μηδὲ φαντάστηκα ποτέ τοῦ πλήθους τὴν ἀξία.

* * *

Αρχινᾶ τὸ δικαστήριο. Καὶ γράφει ἡ κιμωλία
—τὶ κωμῳδία! τὶ κωμῳδία!—

«Ἐκδικασίες τοῦ Σαβαώθ, ἥτοι: «Δευτέρα παρουσία».

Ο ΕΠΙΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ

‘Εαυτέ μου! Απόψε εἰν’ ἡ βραδιὰ τόσο καλή, τόση καλή.
Μπορεῖς νὰ ζήσεις ὄνετα στὸ φῶς καὶ στὴ γαλήνη.
Βαθιά σου ὁ κόσμος, γελαστός, μὲ μύρια στόματα μιλεῖ
καὶ τὸ σφοδρό του ξύπνημα τὸν πόνο σου ἀπαλύνει

Δὲ σὲ βουβαίνει πιὰ ὁ βραχνᾶς για τὸ τραγούδι σὰν
[ξεκινᾶς,
μηδὲ στὸ διάβα σου οἱ σκιές τὸ λογισμό σου σκιάζουν,
Εἰσ’ ἔνα ρέμμα καὶ γκρεμνᾶς μὲ τὴν ὄρμή σου ὕθε
]περν ἀς'

Ξοπίσω σου χτίστες πολλοὶ τὰ σύνεργά τους ἔτοιμάζουν

Κι' ὅταν κοιτάζεις πρὸς τὴ γῆ, ποὺ σὲ βαστάζει
[ιστοργικά,

κοὶ χαιδεύει σου ἡ ψυχὴ τὴ χλόη ποὺ κυματίζει,

‘Εαυτέ μου! τότε τραγουδᾶς: Τὸ μῖσος πάντοτε νικᾶ
κ' ἡ ἀνησυχία, γιὰ νέες χαρὲς τὸν πόθο μας κεντρίζει.

‘Εαυτέ μου! ἀπόψε εἰν’ ἡ βραδιὰ τόσο καλή, τόση καλή.
Μπορεῖς νὰ ζήσεις ὄνετα στὸ φῶς καὶ στὴ γαλήνη.
Βαθιά σου ὁ κόσμος, γελαστός, μὲ μύρια στόματα μιλεῖ
καὶ τὸ σφοδρό του ξύπνημα τὸν πόνο σου ἀπαλύνει.

ΜΕ ΤΟΝ ΜΑΡΞΙΣΤΙΚΟ ΦΑΚΟ

Η ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΠΑΛΑΜΑ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΥΠΟ ΝΙΚΟΥ ΖΑΧΑΡΙΑΔΗ, Αρχηγού
τοῦ Κομμ. Κόμματος τῆς Ἑλλάδας.

Ἡ σημερινὴ ἐπίσημη Ἑλλάδα ἀποφάσισε νὰ στήσει τὴν προτομὴν τοῦ Παλαμᾶ στὸν Ἐθνικὸν Κῆπο. Ἔτσι φτιγνὰ καὶ εὐκολα πᾶνε νὰ ξοφλήσουν μὲ τὸν ποιητὴν, ποὺ ἡ δημιουργία του στὸ πιὸ βασθὺ καὶ πιὸ πραγματικὸν νόμα τῆς τόσο τοὺς εἶναι ξένη καὶ τόσο τὴ φιβοῦνται. Ὁποιος ἔχει λίγο-πολὺ γερό μάτι, δὲν δυσκολεύεται διόλου νὰ ξεδιαλύνει τοὺς πραγματικοὺς σκοποὺς τῆς «χειρονομίας τῆς προτο-Παλαμᾶ, νὰ τὸν χώσει ξωντανὸ στὸν τάφο, νὰ γλυτώσει ἀπὸ τὸ βρα-

Ἐίναι ἄραγε ἀληθινὰ ὅλ' αὐτὰ; Γιατὶ ἡ πολυπρόσωπη ἔλληνικὴ ἀντίδραση, ἐπίσημη καὶ ἀνεπίσημη, ν' ἀντιπαθάει τὸν Παλαμᾶ καὶ νὰ τὸν φοβᾶται; ποὺ μολατανά, τόσο τὸν ἐίμησε, καὶ τόνε «δοξ ἵζει»;

Τὸ πρῶτο ποὺ θάξει κανένας νὰ πεῖ εἶναι δηι τέτια ἐπιβλητικότητα καὶ τέτιος ὅγκος, μιὰ τόσο μεγάλη ποιητικὴ δόξα, δύσκολο εἶναι νὰ μὴ τιμηθῇ καὶ νὰ μὴ δοξασθῇ κατὰ ἔνα δροπιο τρόπο. Ὡστε οἱ τιμὲς, οἱ δόξες ποὺ γίνονται στὸν Παλαμᾶ εἶναι ἀναγκαστικὲς καὶ ὑσικὰ πρόστεσσαν τίποτα στὸ μεγαλεῖο τοῦ ποιητῆ. Τὸ δεύτερο εἶναι τῆς «προτομῆς» κρύβουνε μιὰ μεγάλη ὑστερούσιλία. Μὲ τὸ γιορταστικὸν, κάθε φορὰ, ντέρο γίνεται προσπάθεια νάχαντακωθεῖ ἡ οὐσία, τὸ νε' ἀποκαλύψουμε στὰ πιὸ πλατειὰ λαϊκὰ στρώματα τὸ ἀληθινὸν πεπολυκέφαλη καὶ τὴν ποικιλόμορφη ἀντίδραση. Ἡ μοναδικὴ ἄξια γιὰ τῶν ἀπάντων του σὲ πολλὲς δεκάδες χιλιάδες ἀντίτυπα καὶ ἡ πιὸ πλανούμενης ἔμεις, ποὺ ὅμως ἔχουμε τὶς πιὸ μεγάλες οὐσιαστικὲς καὶ βάσιστι, παρ' ὅλες τὶς ἐπιφυλάξεις μας νιώθουμε πραγματικὰ τὸ Παλατίς τῆς ξεπερνᾶμε κριτικὰ—δημιουργικά. Ἐνῶ ἡ πολυπρόσωπη ἀντίδρασης ἔγνωια εἶναι ν' ἀποκλείσει τὸν Παλαμᾶ ἀπ' τὰ πλατειὰ στρώματα τοῦ ἔργαζομένου ἔθνους, καὶ νὰ ξοφλήσῃ μαζὶ του μὲ μερικὲς

οηχὲςφ ἔστες καὶ παράτες φτηνές. Οἱ ἀλήθειες ποὺ ξεπηδάν λαμπρές καὶ κοφτερές ἀπὸ τὸκαλύτερο μέρος τοῦ ἔργου τοῦποιητῆ, δὲν πρέπει νὰ φτάσουν στ' αὐτιὰ τοῦ λαοῦ. Αὐτὴ ἡ κατευθυντήρια γραμμὴ καθορίζει τὶς σχέσεις τῆς κάθε λογῆς ἀντίδρασης ἀπέναντι στὸν Παλαμᾶ.

Ποῦθε βγαίνει μιὰ τόσο κατηγορηματικὴ διαβεβαίωση καὶ τόσο βαριὰ κατηγορία; Ἀπὸ τὸ ἀναμφισβήτητο γεγονός ὅτι μέχρι σήμερα ἡ ἐπίσημη καὶ ἀνεπίσημη ἀντίδραση ἀπὸ τὸ ἔργο τοῦ Παλαμᾶ ἀγνόησε κάθε τὸ ποὺ ἀναφέρεται στὶς φιλοσοφικές του πεποιησίες, στὴν ἀρνητικὴ καὶ κριτικὴ του θέση ἀπέναντι στὴν ἀρχαιοελληνικὴ καὶ βιζαντινὴ κληρονομία. Ὦπως τούλαχιστο μᾶς τὴν ἔρμηνεύει καὶ μᾶς τὴ διοχετεύει ἡ ἀντίδραση αὐτῆ, κάθε τὸ ποὺ ἀναφέρεται στὴ νεοελληνικὴ ἔξελιξη καὶ κατάντια, στοὺς δραματισμοὺς του γιὰ τὸ πάρα πέρα ξετύλιγμα, ὥχι μονάχα τοῦ λαοῦ μας καὶ δλόκληρης τῆς ἀνθρωπότητας. Αὐτὰ τὰ ἐπίκαια καὶ ζωντανὰ προβλήματα, ποὺ τὸ εἰδικό τους βάρος εἶναι αὐτὸ ποὺ κυριαρχεῖ καὶ ἐπιβάλλεται στὴν ὅλη Παλαμικὴ δημαρχία, καὶ ποὺ δ ποιητῆς τὰ ἀντιμετωπίζει μὲ λύσεις ποὺ ξεφεύγουν τὰ πλαίσια τῆς ἀντίδρασης, ποὺ ἔρχονται σὲ ἀνοιχτὴ σύγχρονουσ μὲ τὶς ἐπίσημες ἀντιδραστικὲς ἔρμηνεις καὶ ποὺ ἀνταποκρίνονται ἀπόλυτα στὰ πραγματικὰ συμφέροντα τοῦ ἔργαζομένου Ἐθνους καὶ τοῦ τόπου μας, τὰ προβλήματα αὐτὸ ποὺ ἡ κάθε λογῆς ἀντίδραση τὸ ἀποσιωπάει, τὰ ἔξοστοςκαὶ ἀπὸ τὴν ἐπίσημη «ἀκαδημ. ἕκη» ἀνάλυση καὶ «διαφωτισμός» τῆς Παλαμικῆς ἔργαςσίας. Αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι δ Παλαμᾶς δὲν κατηγορήσηκε γιὰ πρωτοπόρος, νεωτεριστής «μαλλιαρδός» κλπ. Τὸν ποιητὴ τὸν «κατηγορησαν» μὲ δλ' αὐτὰ καὶ ἄλλα ἀκόμα. Μὰ καὶ στὶς κατηγορίες αὐτὲς ἐκαθαρίζουμε μιὰ καλομελετημένη σκοπιμότητα ποὺ ἀποβλέπει σὲ ἀλλούς ἀντικειμενικοὺς σκοπούς. Ὁλη ἡ φωτιά, δλα τὰ χτυπήματα ἐνάντια στὸν πρωτοπόρο καὶ νεωτεριστὴ Παλαμᾶ συγκεντρώνονται στὸ ζήτημα τῆς γλώσσας. Πᾶνε ν' ἀποδεῖξουν ὅτι ἀν δ Παλαμᾶς πρωτοπορεῖ καὶ νεωτεριζει, αὐτὴν ἀναφέρονται μονάχα στὰ ζητήματα τῆς γλώσσας, καὶ πᾶνε ἔτσι νᾶποσιωπήσουν καὶ νὰ μᾶς κρύψουν τὸν πραγματικὸν πρωτοπόρο Παλαμᾶ, τὸν κοινωνικὸν πρωτεργάτη καὶ λαϊκὸν διαφωτιστή, ποὺ ἡ ἀντιμετώπιση του ἀνοιχτὰ καὶ παλληκαρίσια εἶναι ποὺ πιὸ δύσκολη, ἀκατόρθωτη καὶ ἐπικίνδυνη. Ἐδῶ φτάσαμε σ' ἔνα ζήτημα ποὺ ἔχει πλατύτερη καὶ γενικότερη σημασία γι' αὐτὸ καὶ κρείζεται πιὸ συστηματικὴ ἀνάλυση καὶ φώτισμα. Ποιὸ εἶναι τὸ μέχρι σήμερα γενικὰ δεχτὸ κριτήριο γιὰ τὴν κατάταξη τῆς νεοελληνικῆς διανόησης—πρῶτο ἀπ' δλα, φυσικά, αὐτὸ ἀναφέρεται στὴν κάθε λογῆς φιλολογία, στὸ στρατόπεδο τῆς ἀντίδρασης, τῆς καθυστέρησης, τῆς πισοδρόμησης, εἴτε στὴν προοδευτικὴ πτέρυγα. Τὸ κριτήριο τῆς γλώσσας. Ἐν χρησιμοποιεῖς τὴν καθαρεύουσα, δὲν εἶσαι προοδευτικός. Καὶ

τ' ἀντίθετο: ἀν μεταχειρίζεσαι τῇ δημοτικῇ. 'Ο ἴδιος δὲ Παλαμᾶς καθιέρωσε πιὸ συγκεκριμένα τὸ χωρισμὸν αὐτόν, κατάσποντας τοὺς τεχνίτες τοῦ λόγου σὲ δυὸ κύριες; σχολές. Στὴ «σχολὴ ιῶν 'Αθηνῶν» τοποθετεῖ τοὺς καθαρεύονταίνους. Καὶ στὴ «Σχολὴ τῆς 'Επτανήσου» τοὺς δημοτικιστές. Εἶναι δύως σωστό, εἶναι ἀρκετὸ τὸ γλωσσικὸ κριτήριο γιὰ τὸν ἀντιδραστικὸ ἢ τὸν προοδευτικὸ καρακτηρισμὸν καὶ τὴν τοποθέτηση τῆς νεοελληνικῆς διανόησης;

Δὲν χωράει καμιὰ ἀμφιβολία πὼς τὸ γλωσσικὸ κριτήριο εἶναι ἀπὸ τὰ πιὸ σπουδαῖα. Τὸ ἴδιο δύως δὲν χωράει καμιὰ ἀμφιβολία πὼς αὐτὸ δὲν εἶναι τὸ βασικὸ, τὸ πρωταρχικὸ, τὸ ἀκοφαιστικὸ. 'Η ἐκατοντάχρονη—γιὰ νὰ μλήσουμε μονάχη γιὰ τὰ χρονίατῆς ὑπαρξῆς τοῦ νεοελληνικοῦ κράτους—ἀκούραστη προσπάθεια τῆς ἀντίδρασης νὰ πνίξει τὴ δημοτικὴ καὶ νὰ ἀφαιρέσει ἀπὸ τὰ πιὸ γερά—δίκως καμιὰ ὑπερβολὴ ὡὐ μπορούσαμε ἀκόμα νὰ ποῦμε τὸ πιὸ γεοδ—ὅπλο του, τὴ ζωντανὴ γλώσσα, δείχνει κατακάθαρα καὶ ἀναμρισθήτητα τὶς σκοτεινές ἐπιδιώξεις της, που ἀπόβλεπαν στὸ νὰ ἔκσψει δλους τοὺς δρόμους τῆς νεοελληνικῆς λαικῆς πρόσδοου καὶ ἀνάπτυξης, γιὰ νὰ κρατηθεῖ ὁ Λαός ἀλυσοδεμένος στὸ νεκρὸ καὶ στείρο παρελθόν καὶ σκλαπόδης τὴ δημοτικὴ γλώσσα καὶ δημοτικὴ ποίηση παραφτάνει γιὰ νὰ καταδικάσει τελειωτικὰ τὸν κοτζιμπασισμὸ, λογιωτατισμὸ καὶ δῆλη τὴν πλουτοκρατικὴ ἀντίδραση, σὰν τοὺς βασικοὺς δημιουργούντας τῆς κατάπτωσης ποὺ σήμερα βρισκόμαστε. 'Η καθαρεύοντα προτέλεσε οδὸ στὸν τόπο μας.

'Απὸ τὰ πιὸ πάνω βγαίνει μονάχο τον τὸ συμπέρασμα, πὼς δποιος πολέμησε τὴν καθαρεύοντα καὶ πάλι ωψε γιὰ τὴ δημοτικὴ, αὐτοδίκαια καὶ αὐτόματα καταχωρεῖται στὴ φάλαγγα τῶν προοδευτικῶν. 'Η ἀλήθεια εἶναι ὅτι γιὰ ἔνα μακρὸ χρονικὸ διάστημα ὁ ἀγώνας γιὰ κάτατα, μὲ τὸν ἀγώνα γιὰ τὴ δημοτικὴ καὶ, δτι, γιὰ δρισμένα χρόνια, κάμεσσα στὶς συνθῆκες τῆς πλουτοκρατικῆς φαυλοκρατίας, κάτω ἀπὸ τὴ σημαία τῆς πάλης γιὰ τὴ δημοτικὴ. Αὐτὸ διέτε παλιὰ ἥτανε σωνάχα στὸν γλωσσικὸ παράγοντα, νὰ δώσουμε σωστὴ ἀνάλυση καὶ ἐμμαζήηση στὸ οὔτε, πολὺ περισσότερο, σήμερα. Εἶναι ἀδύνατο, στηριζόμενοι μονάχη γιὰ τὸν δημοτικὸ, νεοελληνικὸ ἔπειτα για. 'Ενα τέτοιο πραγματικότητας τῆς ἀληθινῆς μας ἴστορίας.

Δὲν θέλω νὰ λιγοστέψω γιὰ τὸν 'Ελληνικὸ λαὸ τὴ σημασία τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος. Καὶ πάλι κείνο ποὺ χειρίζει ἐδῶ κυριαρχικὴ σημαπορετεῖ ἀν εἶναι δργανὸ διατάσσεις καὶ προόδου ἢ πισοδρόμηση μωνένη μὲ τὸ λαὸ, ποὺ ἔχει βγεῖ ἀπὸ τὰ σπλάχνα του καὶ τοῦ εἶναι

εὔκολη, κατανοητὴ, μητρικὴ, μονάχα μιὰ τέτια γλῶσσα μπορεῖ νὰ τὸν ἔξυπηρετεῖται, νὰ τὸν βοηθήσει στὴν ἀνάπτυξή του. 'Ωστε τὸ γλωσσικό μας ζῆτημα δὲν εἶναι στενὰ τεχνικὸ μὰ κοινωνικὸ, ἢ καλύτερα ἔνα κομμάτι τοῦ ὅλου νεοελληνικοῦ κοινωνικοῦ προβλήματος. Καὶ τὸ γεγονός ὅτι ὡς τὰ τώρα δὲν μπορέσαμε νὰ λύσουμε τὸ ζῆτημα αὐτό, δὲν εἶναι τυχαῖο, δευτερεύον, μὰ ξεφανερώνει δλη τὴν δργανικὴ ἀρρώστια καὶ ἐλατεωματικότητα τῆς λειτουργίας τῆς νεοελληνικῆς κοινωνικῆς μηχανῆς μὲ τὴ σημερινὴ της σύνθεση καὶ συγκρότηση.

Τὸ γλωσσικὸ ζῆτημα δὲν τὸ δημιουργησε οὔτε τὸ ἔφεύρηκε κανένας. Ξεδροβάλλει ζωντανὸ καὶ ἀπαιτητικὸ μέσ' ἀπ' δλη τὴν ἐκατόχρονη ἔξέλιξή μας καὶ ζητάει τὴ λύση του σὰν ἔνα κοινωνικὸ πρόδηλημα, πούναι ἀδιατάραχτα δεμένο μ' αὐτὴ τὴν ὄπαρξη, τὴν κοινωνικὴ κατάσταση καὶ τὴν πιὸ πέρα κοινωνικὴ πορεία τοῦ λαοῦ καὶ τῆς χώρας. Βλέπουμε λοιπὸν δτι, δπως ἔχουν τὸ πράγματα, τὸ γλωσσικὸ ζῆτημα δὲν ἀποτελεῖ παρὰ μιὰ μονάχα πλευρὰ ἀπὸ τὸ δλο κοινωνικὸ μας πρέβλημα. 'Ετοι, γίνεται δλοφάνερο ὅτι ἀλλοῦ πρέπει: νὰ φάξουμε νὰ βροῦμε τὸ βασικὸ κριτήριο γιὰ τὴν τέτια εἴτε ἀλλοιώτικη ἰδεολογικὴ κατάκαξη τῆς νεοελληνικῆς διανόησης, μιὰ καὶ τὸ γλωσσικὸ δὲν εἶναι παρὰ δευτερεύον καὶ παράγωγο. 'Εδω δὲν κρίνουν οὔτε μονάχες οὔτε πρὶν ἀπ' δλα οἱ γλωσσικὲς πεποιθήσεις τοῦ 'Ελληνα διανοούμενου—μιὰ καὶ γι' αὐτοὺς γίνεται ἐδῶ εἰδικὰ λόγος—μὰ ἡ θέση ποὺ παίρνει ἐδῶ ἀπεναντί στὸ δλο κοινωνικὸ νεοελληνικὸ πρόδηλημα.

Κατὰ συνέπεια, κείνο ποὺ τοποθετεῖ τὴ διανόησή μας δεξιὰ ἡ ἀριστερὰ, εἶναι ἡ θέση ποὺ παίρνει ἀπέναντι στὰ θεμελιώδη προσβλήματα τοῦ τόπου ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς ἀποκλειστικῆς ἔξυπηρέτησης τοῦ ἐργαζόμενου Λαοῦ εἴτε ἐνάντια στὰ συμφέροντά του.

Πιοιά γραμμὴ κράτησαν οἱ διανοούμενοι μας ἐδῶ κ' ἐκατὸ χρόνια, ποιὸ δρόμο ἀκολούθησαν γιὰ τὴν ἰδεολογικὴ κατάρτιση καὶ διαφώτιση τῶν μαζῶν γιὰ τὴν ἀπαλλαγὴ τους ἀπ' τὸ ἀγκάλιασμα οὐτοπικῶν θεωριῶν, τῶν σωβινιστικῶν καὶ καταστρεπτικῶν κηρυγμάτων τῆς ἀστοτισφιλιαδίκης ἰδεολογίας δπως ἡ «Μεγάλη Ιδέα» καὶ τὸν προσανατολισμὸ τους πρὸς τὰ πραγματικὰ, λαϊκὰ, τὰ δημοκρατικὰ—λαοκρατικὰ ἰδανικὰ, τὰ μόνα ποὺ περικλείουν δλες τὶς σοδαρές καὶ σταθερές δυνατότητες γιὰ τὸ δριστικὸ μπάσιμο μας στὸ δρόμο τῆς εὐημερίας, τῆς μεγαλουργίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, γιὰ τὴ δημιουργία τῶν προ·ποθέσεων ποὺ θὰ ἔξασφαλίσουν τὴν τελειωτικὴ κοινωνικὴ ἀπολύτρωση καὶ ἀποκατάσταση τοῦ ἐργαζόμενου νεοελληνικοῦ ἔθνους !

Απὸ τὸ 1821 καὶ δῶ, τόσες μπόρες, καταδρομές καὶ δοκιμασίες περάσαμε, ὡς τε πάνω στὴν πείρα αὐτὴ μποροῦμε νὰ ἔξελέγουμε τὴν ἀξία καὶ τὴ σταθερότητα δλων τῶν κηρυγμάτων ποὺ μας ξεφούρνισε

γή διντίδρασης ζλης τῆς ἀστοτοιφλικάδικης ιδεολογίας στὸ σύνολο τῆς, ποὺ στὰ 100 χρόνια τῆς ὑπαρξῆς του δινεξάρτητου νεοελληνικοῦ κράτους κυριαρχοῦσε μονοπωλιακά σχεδὸν πάνω στὸ ἔθνος. Μπορεῖ οι παιδίτεροι νάγκουν τὸ «δικαιολογικό» διὲ δὲν μπόρεσαν πραχτικά, διλοκληρωτικά νὰ δοκιμάσουν τὴν ἀξία τῆς ἀστοτοιφλικάδικης. Ιδεολογίας. Τέτια διμες προβλήματα γιὰ τὴ νεοελληνική διανόηση τῶν τελευταίων 50—60 χρόνων δὲν ἔχουν καμιὰ πέραση, γιατὶ τακ-98. Η νεοελληνική διανόηση, ποὺ θέλει νῦναι καὶ ποὺ ἀπὸ μιὰ ὠρισμένη ἀποψή, καλὰ εἴτε κακά, ητανε καὶ εἶναι διεολογικός καθοδηγητής πλατειῶν λαϊκῶν στρωμάτων, δὲν μπορεῖ νὰ μείνει ἔξω ἀπὸ γεγονότα ποὺ σὰν Ἐθνος ζήσαμε τὰ τελευταῖα χρόνια, δὲν μπορεῖ νὰ τάγνοετ, νὰ κάνει τὸν κουφό, νὰ τὰ προσπερνάει εἴτε νὰ τὰ στενεύει καὶ νὰ τὰ περιορίζει μονάχα στὸ γλωσσικὸ ζήτημα. Ἐπρεπε καὶ πρέπει νὰ ξεκαθαρίσει τὴ θέση τῆς τόσο ἀπέναντι σ' αὐτὰ τὰ γεγονότα διτὰ θεμέλιεινε καὶ τὰ πλαισίωνε θεωρητικά. Ἐπρεπε καὶ θὰ πρέπει νὰ δηγάλει τὰ στέρεα συμπεράσματά της, νὰ συνοψίσει τὰ διδάγματα τῶν γεγονότων αὐτῶν, νὰ δεῖξε τὴν καινούργια θέση καὶ τὴν καινούργια προσποτική στὸ παραπέρα νεοελληνικό ἔστελλιγμα. Ἐπρεπε καὶ πρέπει, ὅστερ ἀπὸ δια ζήσαμε καὶ πάθαμε, σταράτα καὶ λαμπτικαρισμένα, νὰ πεῖ μὲ ποιὸν εἶναι: μὲ τὴν πλουτοκρατία ἥ μὲ τὸ ἔργαζόμενον τικὸς ηγέτης ἐνὸς Δασοῦ κι' ἐνὸς τόπου μπορεῖ νὰ περνᾶ ἀδιάφορος μπροστὰ ἀπὸ τὴ ζωή, τὰ ἔργα καὶ τὰ παθήματα ἐνὸς Δασοῦ καὶ τοῦ που αὐτοῦ, -δηλαδὴ γιὰ νὰ γίνουμε πιὸ συγχεκριμένοι- ἐπιτρέπεται: σ' ἐνας γνοήσει ἔτοις ἥ ἀλλιώς στὸ ἔργο του τέτοια λ.χ. γεγονότα διπλας τοῦ 1897—1798, τοῦ 1922 εἰτε διλέκληρη τὴ μεταπολεμική μας σταδιοδρομία καὶ ἔξελιξη; Η ὑποχρέωση αὐτῆς τῆς νεοελληνικῆς διανόησης εἶναι θεωρητικά τάχουν κιόλας ξεκαθαρίσει: διασικά, τελειωτικά τὰ ζητήματα αὐτὰ καὶ παλεύουν ἀπὸ πολλὰ χρόνια γιὰ νὰ τὰ λύσουν καὶ πραχτικά—ἄν θέλει νὰ μὴ μεινει στὴν οὐρά αεργάμενο τῆς κοινωνικῆς μας ἔξελιξης, δργανο τῶν ἔχθρων του.

Νὰ ποιὸ εἶναι τὸ μοναδικὸ κριτήριο γιὰ τὴν τέτοια ἥ ἀλλιώτερη ιδεολογικὴ κατάταξη τῶν διανοούμενων μας, νὰ ποιὸ εἶναι τὸ ἀνόηση.

Εἶναι πολλοὶ αὐτοὶ που θάγτεσσον σὲ μιὰ τέτοια δοκιμασία καὶ

στὴν περίπτωση ἀκόμα ποὺ ἔχουν εὐγοικήδικα γιὰ τὸν ἔσωτό τους τὸ γλωσσικὸ παράγοντα; Εἶναι πολλοὶ καὶ πολλοὶ οἱ νεοελληνες καλαμαράδες, μεζούρες ἀπὸ γίγαντες. Εἶναι διμως γνωστὸ πὼς ἥ ίδεα ποὺ ἔχει καθένας γιὰ τὸν ἔσωτό του δὲν ἔχει καὶ πολλὴ ἀξία ἢν δὲ στηρίζεται καὶ στὴ γνώμη τῶν ἄλλων στὴ γενικότερη κάθε φορὰ κρίση ποὺ σχηματίζεται ἀπὸ τὸν ὑπολογισμὸ τῶν συγγεκριμένων καὶ θετικῶν γιὰ τὸν καθένα δεδομένων.

Σκοτό μας ἔδω βάλαμε νὰ κρίνουμε τὸν Παλαμᾶ σὰν μιὰ κοινωνικὴ δύναμη μὲ δάση ὅχι τὸ στενὸ γλωσσικό, μὰ τὸ μόνο σωστό, πλακάτο, κοινωνικὸ κριτήριο. Ἐπειδὴ διμως τὸ θέμα ἐπεγγάθηκε ἀναγκαστικά στὸ σύνολο τῆς νεοελληνικῆς διανόησης, γιὰ νῦναι τὰ συμπεράσματά μας πιὸ σταθερά καὶ θετικά, θὰ τὸ βασίσουμε πάνω στὴ σύντομη κριτικὴ σκιαγράφηση τοῦ ἔργου καὶ σλλων τριῶν νεοελλήνων διανοούμενων ἀπὸ τοὺς πιὸ χαρακτηριστικοὺς—τοῦ Ροΐδη, τοῦ Λασκαράτου καὶ τοῦ Παπαδιαμάντη—ποὺ δικαίωνας τους ἀπὸ τὴ μιὰ πλευρὰ εἴτε ἀπὸ τὴν άλλη ὑψώθηκαν σὲ πνευματικὲς κορυφές τοῦ τόπου μας. Ἔτσι η συγκρίτικη ἀντιπαράθεση θὰ ἐπιτρέψει τὸ καταστάλαγμα σὲ ποιὸ διακίνα ἔξαγομενα.

Λασκαράτος, Ροΐδης, Παπαδιαμάντης καὶ Παλαμᾶς εἶναι τέσσερις ἀδροὶ ἐκπρόσωποι τῆς νεοελληνικῆς διανόησης μὲ ἀτομικὴ δικαίωνας τους πρωτοτυπία, πρωτοβουλία καὶ δημιουργικότητα. Ἀν τοὺς κατατάξουμε μὲ βάση τὸ γλωσσικὸ κριτήριο θὰ δούμε πὼς οἱ δυο, Ροΐδης καὶ Παπαδιαμάντης, ἀνήκουν στὴ Σχολὴ τῶν Ἀθηνῶν καὶ οἱ ἄλλοι δύο στὴ Σχολὴ Ἐπτανήσου. Ἀκόμη μιὰ ὠρισμένη φήμη τὸ Ροΐδη καὶ τὸ Λασκαράτο τους φέρονται καὶ σὰν «τολμηροὺς μεταρρυθμιστές». Ἔτοις τὸ διλικὸ ποὺ ἔχουμε εἶναι τὸ πιὸ πλούσιο καὶ τὸ πιὸ κατάλληλο.

Τὸ πρόβλημά μας εἶναι τοῦτο δῶ: Μὲ δάση τὰ συγκεκριμένα ἔργα τοῦ καθένα, ποιὸς ἀπὸ τοὺς τέσσαρες καρκτηριστικοὺς αὐτοὺς ἐκπρόσωπους τῆς νεοελληνικῆς διανόησης ἀξίζει πραγματικὰ τὸν τίτλο τους κοινωνικὸ πρωτόπορου; Δηλαδὴ κοιδὲς πραγματικὰ ἔνοιωσε, ἔξησε καὶ ἔκφρασε στὸ ἔργα του τὰ μεγάλα προσδήματα τοῦ Λασοῦ καὶ τοῦ τόπου καὶ πάσχισε εἴτε καὶ συνετέλεσε καὶ ὁ ίδιος γιὰ τὴν εὐγοικήν ὑπὲρ τοῦ Λασοῦ λόση τους;

“Ἄσ δρχίσουμε ἀπὸ τὸ Λασκαράτο: Δημοτικιστής ζγινε γνωστὸς κατὰ κύριο λόγο γιατὶ καυτηρίασε καὶ ἔβσκεπασε πολλὰ ἀπὸ τὰ ἔργα τῆς Παπαδοκρατίας.

Γ' αὐτὸ καὶ τούτη δῶ τὸν ἀφώρισε γιὰ νὰ τὸν ἐκδικηθεῖ, Αὐτὸ τὰ λίγα εἶναι γνωστὰ στὸν πολὺ κόσμο καὶ πρῶτο ἀπὸ διαφυσικὰ στὴν πατρίδα του τὴν Κεφαλωνιά, γιὰ τὸ Λασκαράτο, μαζὶ μ' ἔνα σωρὸ ἀνέκδοτά του ποὺ φανερώνουν ἔνα πνεῦμα ἔξοχο καὶ τουσχερό. Μιὰ διμως πιὸ βαθειὰ μελέτη τοῦ ἔργου του θά μᾶς

δώσει κάποια όλότελα διαφορετικιά εἰκόνα. Στήν πραγματικότητα, οι Λασκαράτος δὲν είναι παρά εἶναι οὐτοπιστής θεαλιστής, ποὺ πιστεύει πώς δλα τὰ κακά τῆς κοινωνίας μπορεῖ νὰ τὰ διορθώσει τὸ καλὸ νοικοκυριό, ή ἀπομικὴ τοῦ κάθε ἀνθρώπου βελτίωση διὰ μέσου τῆς μόρφωσης καὶ τὸ διόρθωμα τῶν στραβοπατημάτων τῶν παπάδων, ποὺ χαλᾶν τὴν ἀλλητικὴν τοῦ Χριστοῦ θρησκείαν. Πιστεύει ἀκόμα διὰ τοῦ Λασκαράτος διὰ ἀπὸ τὸν ὄχλο (λαζ) δὲν μπορεῖ νὰθεῖ τίτοτα τὸ καλὸ καὶ διὰ εἶναι φυσικὸ πράγμα οἱ λίγοι, οἱ ἔκλεχτοι, νὰ διευθύνουν καὶ νὰ καλοπεροῦν, ἐνῶ δὲ ὅχλος νὰ δουλέψει. "Ο Λασκαράτος ἀγνοεῖ τὰ μεγάλα κοινωνικὰ προβλήματα τοῦ τόπου του τὴν ἐποχὴ τῆς ἔνορκατίας καὶ τοῦ «λίμπρο ντ' ὄρο» (τὸ «χρυσὸ βιβλίο» τῆς φευοδαρχικῆς ἐφτανησιακῆς ἀριστοκρατίας). Σκυλοβολεῖς τοὺς ἔργατες γιατὶ ἔσπικωνται ἐνάντια στὴν τσιφλικάδικη καταλήστεψη καὶ τὴν τοκογύλυφικὴ ἀπογύμνωση. Εἶναι ὑπὲρ τῆς διατήρησης τῶν τσιφλικάδικων προνομίων καὶ ὑπὲρ τῆς συνέχισης τῆς «προστασίας» (κατοχῆς), τὴν στιγμὴ ποὺ δλος διὰ τὸν Λαδές θέλει τὴν "Ενωση μὲ τὴν Ἐλλάδα. Τὴν τέτια μέσην του τὴν δικαιολογεῖ μὲ τὴν θεωρία του τοῦ «φιλοεθνισμοῦ»: Δὲν πρέπει νὰ μαστε στενά ἔθνος καθόφορουνες καὶ νὰ ζητᾶμε τὴν ἔνωση, μὰ ἔχοντας τὸ πιὸ πλατύ «φιλοεθνικὸ» πνεῦμα θὰ πρέπει νὰ προτιμᾶμε τὴν «προστασία! Στοὺς τοπικοὺς πολιτικοὺς ἀγῶνες διὰ τοῦ Λασκαράτος τότε, πολέμησε λυσσασμένα καὶ ἀπόλυτα τοὺς «δημαγωγοὺς», ὅπως ἔλεγε τοὺς Ριζοσπάστες, τὸ ἀντιαριστοκρατικό, λαϊκὸ καὶ ἐνωτικὸ κόμμα, χωρὶς νὰ διστάζει νὰ συνεργάζεται γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸν μὲ τοὺς «καταχθόνιους», ὅπως ἔλεγε διὰ τοῦ Λαδές τὸ ἀριστοκρατικὸ—πλουτοκρατικὸ ξενόδουλο κόμμα. "Ενας μικροστὸς οὐτοπιστής καὶ θεαλιστής καὶ στὴν πραγματικότητα ἀντιδραστικός, ποὺ τελειωτικὰ συμβίβασε καὶ τὶς διαφορές του μὲ τὴν ὀρθόδοξη ἔκκλησία, τέτοιος εἶναι διὰ τὴν ἀλλητικινότητα τοῦ Λασκαράτος. Κάτω ἀπὸ ἔνα ἄλλο κριτήριο θὰ πέρναγε γιὰ προσδευτικός, γιὰ τολμηρὸς μεταφρυμνιστής ποὺ καταδιώχθηκε καὶ υπόφερε. Περγάνωτας τον κάτω ἀπὸ τὸ κοινωνικὸ κριτήριο ἀποκαλύπτουμε τὴν ἀντιδραστική κοινωνική του φύση καὶ δουλειά. Τὸ συμπέρασμά μας πρέπει γάναι ὅτι παρὰ τὶς ὁρισμένες ἀπατηλές ἐνδείξεις ποὺ συμπεριλαμβάνουν καὶ τὸ γλωσσικὸ γνώρισμα, σὲ καμιὰ περίπτωση τὸ Λασκαράτο δέν ἐπιτρέπεται νὰ τὸν παραδεχτοῦμε, γιὰ κοινωνικὸ πρωτοπόρο καὶ ἀναμορφωτή.

Μιὰ σχεδὸν ἀνάλογη εἰκόνα μᾶς παρουσιάζει καὶ ὁ Ροΐδης, τῆς «Σχολῆς Ἀθηνῶν» αὐτὸς, ποὺ μὲ τὴν «Πάπισσα Ἰωάννα» του κυρίων ἀπόκτησε τὴν φήμη τοῦ κοινωνικοῦ μεταρρυθμιστῆ. Πλεῦνα δέ ξὺν καὶ σατιρικὸ κι' αὐτὸς ὅπως ὁ Λασκαρᾶτος, οὗτε σὰν λίγο—πολὺν συνεπής προοδευτικὸς ἀστὸς διανοούμενος μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ. Ή αρροδευτικὴ δράση του περιοδεύεται καὶ στρέφεται χυρίως κατὰ τοῦ κλήρου, περισσότερο φυσικὰ κατὰ τοῦ καθολικοῦ καὶ λιγώτερο τοῦ ὄρθوذοξου, ποὺ διαστρεβλώνει κατὰ τὸ Ροΐδην τὴν πραγματικὴ χριστιανικὴ θρησκεία. Σ' αὐτὴν ἐκείνος πιστεύει. Τὸν «ἄγλο» δὲν τὸν

θεωρεῖ ίκανό γιὰ τίποτα τὸ καλὸ ποὺ μονάχα τάνωτερα πνεύματα μποροῦν νὰ τὸ χρησιμοποιήσουν. Μισεὶ θανάσιμα τοὺς σοσιαλιστὲς καὶ τοὺς ἀριστεροὺς δημοκράτες. Δὲν θέλει ν' ἀκούσει γιὰ τὴν «δημαγωγία» τῆς Λαϊκῆς ἐπαροσπήσης, εἰναι θὰ λέγαμε σήμερα διπλὸς τῆς δικτατορίας, φυσικὰ τῆς ἀντιδρασης. Τὸ ἔργο του εἶναι ὅλη ἀρνηση μικροαστική, χωρὶς νὰ παρουσιάζει λίγο—πολὺ διλογικηρωμένη κοινωνικὴ θέση. Οἱ ἀριστερούς ιστορικὲς μελέτες του αὐτὴ τὴν «πρωτοτυπία» παρουσιάζουν : ὅτι διαστρεβλώνουν κατάφωρα τὴν πραγματικότητα, τὴν ιστορικὴ ἀλήθεια. 'Ο Ροΐδης, ποὺ τόσο περιφρονοῦσε τὸν «ὅλο», ήξειρε ν' ἀπευθύνεται στὸν ἕδιο τὸ βασιλιᾶ ἡττώντας ρουσφέτια. 'Ενῶ δὲ Λασκαράτος είχε κάτι ἀγροκτήματα, ποὺ τὰ νοίκιαζε στοὺς ἀγρότες, ὁ Ροΐδης ἔπαιζε γερὰ στὸ Χρηματιστήριο δπου ἔχασε στὰ τελευταῖα διλογικὴ τὴν ὄχι μικρὴ περιουσία του. Εἶναι διλοφάνερο ὅτι οὗτε δὲ κοινωνικὰ στείρος Ροΐδης μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ σὰν διανοούμενος πρωτοπόρος, φίλος καὶ συναγωνιστής τοῦ Λαοῦ.

‘Ο Παπαδιαμάντης, τής «Σχολής των ’Αθηνῶν» κι’ αύτός, εἶναι μιὰ κορυφὴ στὰ νεοελληνικά γράμματα. ‘Η φιλολογική του ἀξία εἶναι ἀναμφισβήτητ, ἀν καὶ ἡ καθαρεύουσα τὸν ζημιώνει ἔξαιρετικά. ‘Η ἀξία του βρίσκεται στὸ γεγονός διτοῦ αὐτός, περισσότερο ὕσως ἀπὸ κάθε ἄλλο νοέλληνα τεχνίτη τοῦ πεζοῦ λόγου, περιέγραψε μὲ μιὰν ἔξαιρετικὴ δύναμη καὶ ζωντάνια τὴν ἐλληνικὴν ζωὴν, τὰ ἥθη καὶ ἔθιμα πρῶτ’ ἀπ’ ὅλα τῆς ἴδιατερης πατρίδας του. Τὸ ἔργο του εἶναι δεμένο μὲ τὴν ζωὴν τοῦ Λαοῦ, τὶς καθημερινὲς μικρούγονοιες καὶ μικροφροντίδες του. Μὰ αὐτό εἶναι ὅλο. Παραπέρα δὲ Παπαδιαμάντης δένει προχωρεῖν. ‘Η γλῶσσα του τόνι κρατάει μακρὺ ἀπό τὴν λαϊκὴν μάζα, πούθα μποροῦσε νὰ τόνε νιώσει καὶ νὰ τόνε ἔχτιμήσει. ‘Η σκέψη του δὲν ἔκολλατ ἀπό τὴν γύρω του καθυστέρησην δὲν κουνιέται, δὲν προχωρεῖ καὶ εἶναι βαθιά ἐπηρεασμένη ἀπό θρησκευτικὸ μυστικισμό. ‘Ο ρεαλιστής Παπαδιαμάντης συμβιβάζεται μὲ τὴν νεοελληνικὴν πισοδρόμηση, γίνεται δὲ τραγουδιστής της. Πίσω ἀπ’ τὴν καθημερινὴν λαϊκὴν ζωὴν καὶ φτώχεια δὲν ἀντιλαμβάνεται τὰ κοινωνικὰ προβλήματα πού τὴν ἀνησυχοῦν καὶ τήνε δέρνουν.

‘Ο Παπαδιαμάντης δὲν ἔχει κοινωνικές προοπτικές οὕτε καὶ τὸν ἐνδιαφέρει αὐτό. “Ετσι, γερδός ἀύτός τεχνίτης τοῦ πεζοῦ λόγου, δὲν γίνεται τίποτε ἄλλο ἀπ’ αὐτό. Αύτοῦ σταματᾷ. Μὲ τὴ δύναμη τῆς πέννας του δὲν ἔμπνει δρμή, δὲν ἐμψυχῶνει, δὲν καθοδηγεῖ. Φυσικά, ἀν ἡταν τέτιος, θὰ φρόντιζε πρῶτ’ ἀπ’ ὅλα νὰ διορθώσει τὴ γλῶσσα του. “Ετσι, μένει κι’ αύτός πολὺ περισσότερο ἀπὸ τοὺς δυὸ πρώτους στὸ περιθώριο τῆς κοινωνικῆς ζωῆς τῆς ἐποχῆς του καὶ τῶν προβλημάτων ποὺ τούς ἀπασχολοῦν. Περιέγραψε ὁ πωσδήποτε τὴ ζωὴ τοῦ Λαοῦ, μᾶς δὲν μπήκε στὴν ψυχὴ του.

Μένει δὲ Παλαμᾶς. Ἀκούραστος καὶ πρωτοπόρος φγωνιπως εἶπαμε, δὲν φτάνει. Καὶ πραγματικά, αὐτὸς δὲν λέει τίποτα, ἢ καλύτερα σχεδὸν τίποτα, γιὰ τὸ κύριο Παλαμικὸ ἔργο. Σάν τεχνίτης εἶναι δὲ ποὺ μεγάλος ἀπ' τοὺς συγχρόνους, ἀν δχι ἀπὸ τοὺς νεοέλληνες ποιητές. Μὰ καὶ αὐτὸς δὲν φτάνει. Μπορεῖ δὲ Παλαμᾶς νά μὴν ἔκφρασε πάντα σωστά τὰ πραγματικά τόπου καὶ τοῦ Λαοῦ συμφέροντα. Εἶναι ἀκόμα ἀλήθεια τοῦ πολλές φορές ἔκανε τὸ ἀντίθετο καὶ γίνηκε φορέας τῶν σωβινιμαντικὸ καὶ βαθὺ σὲ περιεχόμενο μέρος τοῦ ἔργου του στάθηστικά δεσμά καὶ προλήψεις καὶ φτερούγισε πρὸς πιὸ πλατειούς μεγάλης τέχνης του καὶ τῆς καθάριας σκέψης του, χάραξε καὶ νούργιους δρόμους στὸ νεοέλληνικὸ κοινωνικὸ ξετύλιγμα, δρόμους πρόσδου, πολιτισμοῦ καὶ λαϊκῆς ἀποκατάστασης καὶ εὐητῶ μελέτη αὐτὸς κυρίως πάει ν' ἀποδεῖξει, ἀναπτύσσοντας τὸ θέμα της σ' ἄμεση ἐπαφῇ καὶ σχέση μὲ τὴν τωρινὴ νεοελληνικὴ κτηριστικοὺς ἀντιπροσώπους τῆς νεοελληνικῆς διανόησης, μοτρεῖς ἄλλοι, καὶ ἀπ' αὐτοὺς οἱ δυὸς μὲ δημιουργημένη κοινωνίας τῆς «Μεγάλης Ἰδέας» πάνω στὴ διανόηση αὐτῆς, ποὺ τὴν κρατάει τόσο πολὺ δεμένη μὲ τὴν ἀντίδραση. Ἡ διατύπωση αὐτῆς μᾶς ἐπιβάλλει μεγάλη προσοχὴ καὶ ἐπαγρύπνηση στὴ μελέτη τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας σ' δλους τοὺς κλάδους της, μὰ καὶ γιὰ νὰ καθορίσουμε, δσο μποροῦμε, καὶ περνᾶ ἀπ' τὸ χέρι μας τὴν πνευματικὴν μαρφῆ τυσ ἀσοῦ ἀπὸ τὰ βλαβερά καὶ σκάρτα, ἀπὸ τὶς ζένες καὶ ἔχθρικὲς ἐπιδράσεις.

Γιατὶ δὲν μιλάμε γιὰ τὴν σημερινὴ, τὴν μεταπολεμικὴ νεοελληνικὴ διανόηση; Γιατὶ, ἀν δεξιωρίσουμε τὴν δπωσδήποτε κόμια ξενοφέρνει καὶ δὲν ἔχει βρει γιὰ καλὰ τὸ λαϊκὸ παλμό, κακῶς καὶ μερικὲς μονάδες (ὅπως λ. χ. δ Δημοσθένης Βουτρᾶς) ἢ ρέστη φέρνει βαθιὰ κι' ἀσβυστὴ τὴν κλασικὴ ἀστοτοσιτικῆς ζωντάνιας, δύναμης καὶ δυστυχίας, ἔλλειψη προοπτικῆς, ρότητα καὶ στενοκεφαλίδη καὶ καταθλιπτικὴ καὶ ἀπαίσια ζένη τῆς σαπίλας. Τίποτ' ἀλλο δὲν μπορεῖ γά πει κανεὶς γιὰ δαύ-

την. Ὑπάρχουν ἀκόμη καὶ οἱ «νέοι». Μὰ αὐτοὶ δὲν μᾶς ἔδειξαν ἀκόμα καθαρὰ τὸ κοινωνικὸ τους πρόσωπο, χωρὶς καὶ νὰ δικαιοσυγιέται αὐτή τους ἡ καθυστέρηση.

Φύσικά, προσπάθειες ἔξυγιανσης γίνονται πολλές φορές συνένωση μὰ καὶ ξεκαθάρισμα. Καὶ δῶ λοιπὸν ἡ ἐνότητα τῶν ἀντιθέσεων ποὺ κινεῖ πρὸς τὰ μπρός. Συνένωση δλων ποὺ θὰ συμφωνήσουν στὴ βασικὴ κατευθυντήρια γραμμή. Στενὸ δέσιμο μὲ τὸ ἔργαζόμενο ἔθνος, τὸν τόπο, τὴ δυστυχία, τὴ δουλειά, τὴν καταλήστεψη, τοὺς πόθους, τὶς ἐπιδιώξεις καὶ τοὺς ἀγῶνες του. Ἐπιστημονικὸ φώτισμα τῆς ιστορίας του καὶ ἐκείνης ποὺ ἄμεσα ἡ ἔμμεσα τὸν ἐνδιαφέρει, μελέτη δλων τῶν βασικῶν τοῦ τόπου ζητημάτων, καθορισμὸς τῶν πραγματικὰ λαϊκῶν δρόμων τῆς παραπέρα νεοελληνικῆς πορείας. Ξεκαθάσμα ἀπὸ κάθε γκρίνια, στειρότητα, στενοκεφαλία, ἀντίδραση. Τέχνη ὅδως ἀπὸ τὴν κοινωνία, τὶς τάξεις τῆς καὶ τοὺς ἀγῶνες τῆς δὲν ύπαρχει. Αὐτὸς σημαίνει πώς ὁ κάθε μάστορας στὸ πεδίο τῆς διανόησης πρέπει νὰ καθορίσει τὴ θέση του μὲ τὸ Λαόδ ἢ μὲ τοὺς ἐκμεταλλευτές του. Ὁ Παλαμᾶς, ἀπ' τὶς πιὸ ψηλές διανοητικὲς νεοελληνικὲς κορυφές, βασικὰ τὴ θέση του τὴν ἔχει ξεκαθαρίσει : ύπερ τοῦ Λαοῦ, δπως μᾶς τὸ δείχνει ἡ ύπεροχη μαστοριά, πειστικότητα καὶ δύναμη καὶ στὸ «Δωδεκάλογο τοῦ Γύφτου». Θάναι ύπερτατη τιμὴ γιὰ τὸν καθένα, ποὺ θὰ θελήσει ὅδως νὰ τὸν ἀκολουθήσει καὶ τὸν μιμηθεῖ. Καὶ πιὸ μεγάλη δόξα καὶ πιὸ ἄξια «προτομὴ» γιὰ τὸν ποιητή.

* * *

Ἡ δουλιά γιὰ νὰ ξεκαθαριστοῦν καὶ ν' ἀποκρυσταλλώθοιν λαοκρατικά οἱ ἰδεολογικές καὶ δημιουργικές κατευθύνσεις τῆς νεοελληνικῆς διανόησης εἶναι ἔξαιρετικά δύσκολη καὶ θὰ βαστάξει πολὺ συμβαδίζοντας καὶ ἀκολουθῶντας μιὰ ὥρισμένη πλευρά γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς λαϊκῆς συνείδησης καὶ τὴν πραχτικὴ λύση, πρὸς ὄφελος τοῦ ἔργαζόμενου λαοῦ τῶν θεμελιακῶν κοινωνικῶν προβλημάτων μας.

«Ολ' αὐτὰ δὲν σημαίνουν οτι δὲν πρέπει ν' ἀρχίσουμε. Τὸ ἀντίθετο μάλιστα. Πρέπει νὰ βιασθοῦμε δσο μποροῦμε, παρὰ τὶς δυσκολίες ποὺ σήμερα ίδιαίτερα μᾶς τριγυρίζουν. Πιστάληλα, ἡ σημερινὴ κατάσταση στὴ χώρα μας δημιούργησε γιὰ ἔνα σωρὸ κόσμο ποὺ καταδικάστηκε σὲ «ύποχρεωτικὴ διαθεσιμότητα» καὶ σὲ ἀναγκαστικὲς «διακοπές», πρόσθετες δυνατότητες (ποὺ βέβαια περιορίζονται, «ύπο δλως τεχνικῶν» ἐμποδιώντες τῆς αὐτῆς κατάστασης) νὰ καταπιαστοῦν μὲ μιὰ πιὸ βαθιὰ ίδιας αὐτῆς κατάστασης) καὶ συστηματικὴ μελέτη καὶ ἔρευνα τῶν προβλημάτων ποὺ ἀναφέραμε πιὸ πάνω.

Λοιπὸν, δσο μποροῦμε κι' δσο περνᾶ ἀπ' τὸ χέρι μας, πρέ-

πει νὰ χρησιμοποιήσουμε καὶ νὰ έξαντλήσουμε μέχρι τὴν ἡτε-
λευταία, τις δυνατότητες αὐτές. Κανένα κακό δίχως καλό. Εἶναι
αὐτό μιὰ διαλεχτική ἀλήθεια.

ΣΗΜ. «ΦΛΟΓΑΣ»:—«Ἡ βαθυστόχαστη καὶ τόσο θαρραλέα αὐτὴ
μελέτη τοῦ Νίκου Ζαχαριάδη, εἶναι παραμένη ἀπὸ τὸ βιβλίο του «Ο
ἐφημερίδας «Κῆρυξ». Τὴν ἀνατύπωσε ἀπὸ τὴν «Κόκκινη Σημαία» τῆς
Θεσσαλίας. Ο, τι δημοσιεύουμε ἐμεῖς, ἀποτελεῖ τὸν πρόλογο τῆς μελέ-
της γιὰ τὸν Παλαμᾶ, ποὺ ἀσχολεῖται ἰδιαίτερα μὲ τὴ μαρξιστικὴ ἀ-
νάλυση τοῦ «Δωδεκάλογου τοῦ γύφτου». Πρὶν ἀπ' αὐτὸ τὸν πρόλογο,
δημοσιεύεται καὶ μιὰ «προεισαγωγὴ» τοῦ Γιάννη Ζέβγου, ὑπουργοῦ
τῆς Γεωργίας πρὶν ἀπὸ τὴν ἔκρηξη τῆς πολιτικῆς κρίσης στὴν Ἐλλάδα.
‘Ἀπ' αὐτὴ τὴν «προεισαγωγὴ» δημοσιεύουμε τὸ παρακάτω ἀπόσπα-
σμα:

«Ο Ζαχαριάδης ἔγραψε τῇ μελέτῃ του στὰ 1937 ἀπ' τὶς φυλακές
τῆς Κέρκυρας. Σὲ κείνο τὸν ὄγρο τάφο, ὅπου τὸν ἔριξε ἡ φασιστικὴ
διχτατορία. Δὲν πρόλαβε νὰ τελειώσει γιατὶ τοῦ πῆραν τὸ βιβλίο, ὅπως
σημειώνει ὁ Ίδιος, οἱ δῆμοι τοῦ φωτοσέριτη φασισμοῦ, γιὰ νὰ τοῦ
πάρουν ἀργότερα καὶ τὸ μολύβι καὶ τὸ τελευταῖο κομμάτι χαρτί. Καὶ
μέσα σ' αὐτὲς τὶς συνθῆκες, ἡ ρωμαλέα διανόηση τοῦ Ζαχαριάδη, γο-
Στάλιν, ἔδωσε ἔργο μνημειακό.

»Ἡ βαθιά ἀναλυτικὴ δύναμη καὶ ἡ σπάνια συνθετικὴ ἱκανότητα
τῆς σκέψης του, ταιριασμένες σὲ μεθοδικὴ ἀρχιτεχνοική ταξινόμηση, ἡ
πυκνότητα καὶ ἡ διαύγεια σὲ νοήματα, ἡ ζωντάνια, ἡ δύναμη, ἡ πα-
ραστατικότητα καὶ ἡ ἀκριβολογία σὲ ἔκφραση, κάνουν τὴν μελέτη τοῦ
Ν. Ζαχαριάδη κλασικό δημιούργημα γιὰ τὴ Νεοελληνικὴ διανόηση.»

ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΒΑΤΡΑΧΩΝ

Η ΣΤΑΣΗ τῶν Κυπρίων διανοούμενων, ποὺ ἔχουνε βα-
θιὰ συναίσθηση τῆς κοινωνικῆς καὶ πνευματικῆς ἀποστολῆς
τους, εἶναι καθωρισμένη ἀπὸ καιρό' κ' ἔχουνε πάρει θέση ἐ-
ναντὶ τοῦ ζητήματος τῆς Ἑθνικῆς Ἐνότητας ὅσο κι' ἀπέναν-
τα τῆς ἀντίδρασης νὰ συμμετάσχουν στὴ συνωμοσίᾳ τους
ἔναντια στὴν Ἱεράτερη ὑπόθεση τοῦ Ἑλληνικοῦ Κυπριακοῦ λα-
οῦ. Πάντα στὸ πλάι τοῦ ἐργαζόμενου λαοῦ, οἱ δημιουργικοί,
σανε ποτέ νὰ παρασυρθοῦντες τοὺς ἔχθρους τοῦ λαοῦ καὶ
ὑπὸ τοῦ λαοῦ θήσουν ἀντιλαϊκή, ἀντεθνική πολιτική.

«Πάρχουν, βέβαια, οἱ πουλημένοι. Εκεῖνοι δηλαδὴ, ποὺ
ἐκμισθώνουν τὴ συνείδηση τους καὶ ἀπὸ τὴ μιὰ μέρα στὴν ἄλ-
λη μεταπηδοῦντες ἀπὸ τὴ μιὰ παράταξη στὴν ἄλλη — προδότες
τῆς δικῆς των τάξης καὶ παλιόσκυλλα στὴ μάντρα τῶν ἀφεν-
τικῶν. Ἀλλά οἱ διαυγένητοι αὐτοὶ διανοούμενοι, δὲν θὰ μπορού-
νται πάντα στὸ βυθὸ τοῦ τέλματος των,

Η ΣΤΑΧΑΝΩΒΙΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

ΕΠΕΞΗΓΗΜΕΝΗ ΑΠΟ ΤΟΝ Α. ΣΤΑΧΑΝΩΦ

‘Ο Ἀλέξη Σταχάνωφ, ἔνας ἀνθρακωρύχος,
τιμήθηκε μὲ τὸ παράσημο τοῦ ΛΕΝΙΝ καὶ
ἔγινε μέλος τοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου
τῆς Ε.Σ.Σ.Δ.

Σταχανωβίτικη κίνηση στὴ Σοβιετ. «Ἐνωση, πιστεύουμε πάσθα προ-
σφέρει ἀρκετὴ ωφέλεια στὴν ἐργατικὴ τάξη τοῦ τόπου μας. Διαβά-
ζοντας τὴ μετάφραση αὐτὴ κάθε Κύπριος ἐργάτης, ὡργανωμένος
καὶ μῆ, θὰ νιώσει διὰ μόνο τὴν ἐντατικὴν παραγωγικὴν καὶ
συνειδητὴν δουλιά, ἡ παραγωγὴ στὴ Σοβιετικὴ «Ἐνωση αὐδή-
θηκε τὸσο πολύ, ποὺ κατέπληξε ὅλο τὸν κόσμο. Χάρη στὴ Σταχα-
νωβίτικη δουλιά, ἡ Σοβιετικὴ «Ἐνωση μᾶς παρουσίασε τὸ μεγά-
λο θαῦμα ποὺ ζετυλίχτηκε στὰ μάτια ὀλάκερης τῆς ἀνθρωπότη-
τας. Τὰ τελευταῖα τέσσερα χρόνια τοῦ σημερινοῦ ἀντιφασι-
στικοῦ ἀπελευθερωτικοῦ πολέμου. „Ἄς ἀντιληφθεῖ, λοιπόν, κάθε
Κύπριος ἐργάτης, σ' δποιο δήποτε ἐπάγγελμα κι' διὰ ἀνήκει αὐ-
τός, διὰ τὸ ἐργατικὸ καθήκον τοῦ ἐπιβάλλει νὰ ἐργάζεται συνει-
δητά, προσφέροντας στὴν κοινωνία δημιουργική, εύσυνείδητη ἐρ-
γασία.»

Φ. ΠΑΡ.

Μιά μεγάλη κίνηση, γιὰ πιὸ ἀποτελεσματικές μεθόδους
δργάνωσης τῆς ἐργασίας, ἀναπτύσσεται στὴ Σοβιετικὴ «Ἐνωση.
Η κίνηση αὐτὴ, στὴν πορεία της, ἔφερε μιὰ βελτίωση στὴν ἐρ-
γατικὴ παραγωγικότητα, διπλάσια, τριπλάσια καὶ ἀκόμη πεν-
ταπλάσια ἀπὸ ἐκεῖνη ποὺ πραγματοποιότανε ὥς τότε. Η ἀρ-
χὴ ἔγινε απὸ τὴ βισμηχανία τοῦ ἀνθρακα. Απ' ἐκεῖ ἔχει
ἐπεκταθεῖ μὲ ἀστραπιαία ταχύτητα σ' ἄλλους κλάδους τῆς
βιομηχανίας, καθώς ἐπίσης καὶ στὴ Γεωργία. Δημιουργήθηκε
μιὰ μαζικὴ κίνηση, ποὺ ἔχει σπάσει παντοῦ τοὺς παλιοὺς
ἀπαρχαιωμένους τώρα ύπολογισμούς ποσοστῶν παραγωγῆς
καὶ τῆς ἱκανότητας γιὰ παραγωγή.

Πῶς συνέβη ἡ τεράστια αὐτὴ κίνηση τοῦ Σοβιετικοῦ
«Ἐργαζόμενου Λαοῦ νὰ πάρει τὸ σηματό της ἀπὸ τὸ δικό μου,
ἀπὸ ἔνα ἀπλὸ ἀνθρακωρύχο; Ποιὰ εἶναι ἡ μέθοδος τῆς δου-
λιάς μου;

Προτοῦ ἀπαντήσω σ' αὐτὰ τὰ ἔρωτήματα, θὰθελα νὰ δώ-
σω μιὰ σύντομη σκιαγραφία τῆς ζωῆς μου:

Εἶμαι 33 χρονῶν. Γεννήθηκα ἀπὸ μιὰ φτωχὴ ἀγροτικὴ
οἰκογένεια, κ' εἶμαι 33 χρονῶν. Τὰ παιδικά μου χρόνια τὰ πέ-

ρασσα ἄθλια και χωρίς καμμιά χαρά. Σὲ ἡλικία 9 χρονῶν δούλευα κιόλας ώς ἐργάτης σ' ἔνα ἀγρόκτημα κάποιου πλουτερού, κ' εἶχα ώς μόνη ἀμοιβή τὴ συντήρησή μου. "Υστερα, ἐργάστηκα σ' ἔνα βοσκό γιὰ τρία χρόνια, κι' ἀργότερα πάλι ἐργάτης σὲ ἄλλη φάρμα. Κάτω ἀπὸ τὴ Σοβιετική Κυβέρνηση πήρα δουλιά σ' ἔνα μεταλλεῖο. Πήγα στὸ κεντρικὸ ἀνθρακωρυχεῖο τοῦ Ἰρμίνο στὴν Κατιέβκα (σημερινὸ Σέργο), ὅπου ἀπασχολοῦνταν περίπου τριάντα ἄλλοι χωριανοί μου. Μπῆκα ἐ κεῖ μέσα μὲ τὸ συνειθισμένο τρόπο. Στὴν ἀρχὴ ἔσπαζα κάρβουνο. "Υστερα μετέφερα ἀμαξάκια και τελικὰ κατέληξα νὰ κόβω κάρβουνο μοναχός μου.

Μὲ τὸν καιρό, συνδέθηκα μὲ τὸ ἀνθρακωρυχεῖο και τοὺς ἀνθρώπους ποὺ δούλευαν σ' αὐτό. "Η δουλιά εἶχε γίνει ἡ πρώτιστη ἔγνια μου.

"Οταν ἀρχισα νά κόβωμέ ἀερικά ἐργαλεῖα, χρειάστηκε λίγος καιρὸς γιὰ νὰ ἀποκτήσω εύχέρεια στὸν χειρισμὸ τοῦ ἐργαλείου. Συνέχισα, δμας, προσπαθώντας νὰ βελτιώσω τὴν ἀπόδοσή μου. Και ἡ ἐπιμονὴ μου ἤταν γόνιμη. Σιγά-σιγά ἀπέκτησα τὴν τεχνικὴ τῆς δουλιᾶς και ἡ ἀπόδοσή μου αὐξανότανε σταθερά.

'Ἐνω ἡ συνηθισμένη καθεμερινὴ ἀναλογία τῆς παραγωγῆς ἦταν τέντε τόνοι,—πρᾶγμα ποὺ ἐσήμαινε νὰ καλύψεις περίπου τρεῖς ύπόδες—πολὺ συχνὰ ἐγώ ἔκαμνα ὀκτὼ τόνους καλύπτοντας μέχρι τὶς πέντε ύπόδες.

Σὲ διάστημα ἐνὸς χρόνου στάθηκα νὰ παρακολουθήσω εἰδίκη σειρὰ μαθημάτων γιὰ τὸ κόψιμο τοῦ ἀνθρακα και μηχανήματα. Αὐτὰ τὰ μαθήματα μὲ βοήθησαν πάρα πολὺ και ἀρχισα νὰ κόβω ἵσαμε 10 (δέκα) τόνους σὲ μιὰ μόνον βάρδια. Δὲν ἥθελα δμως νὰ σταματίσω ἐκεῖ. "Ήθελα νὰ αὐξάνω συνεχῶς τὴν παραγωγὴ μου γιατὶ ἀκόμα και τότε ἔβλεπα πῶς ὀκτὼ και δέκα ἀκόμα τόνοι ἀνθρακα σὲ μιᾶς μέρας δουλειὰ ἀπετίχαν πάρα πολὺ ἀπ' δι πυροῦσε νὰ παραχθεῖ τὴν ἔνα ἀερικό ἐργαλεῖο.

Οἱ παρατηρήσεις μου οἱ ύπολογισμοὶ και οἱ συλλογισμοὶ μου μ' ἔκαμαν νὰ καταλήξω σ' ἔνα ἀριθμὸ συμπερασμάτων και σὲ πρακτικὲς ἰδέες γιὰ τὴν αὐξηση τῆς παραγωγῆς. Τὸ ἀνθρακωρυχεῖο ποὺ ἐργαζόμουνα, ἤταν χωρισμένο σὲ δκτὼ μικρούς τομεῖς. "Υπῆρχαν δέκα κόφτες μὲ κάθε βάρδια.

Και ἀν ἔνας ἀπὸ μιᾶς εἶχε προοπτικὴ νὰ παραγάγει περισσότερο δὲν υπῆρχε ἐλπίδα νὰ ἐπιτύχει γιατὶ ἔλειπε ἡ εὑριχωρία. Στὰ μικρὰ τμῆματα υπῆρχε τόσος συνωπτισμὸς ὅτε ἔνας ἔπιανε τὸν τόπο τοῦ ἄλλου." Εξω ἀπ' αὐτὰ, ἡδουλειά γενικά ἤταν ωρανωμένη μὲ τετιο τρόπο, ποὺ τὰ ἐργαλεῖα χρησιμποιοῦνταν μονάχα 3-3 1/2 ὥρες κάθε βάρδια· και λιγό-

τερες ἀκόμη. "Ολες οἱ ἄλλες ὥρες ξοδεύονταν στὸ βολίκωμα, γιατὶ ἐμεῖς οἱ ἴδιοι ἐκάμναμε και τοὺς κόφτες και τοὺς ξυλοκόπους, και — ὅταν ἐβολικώναμε — τὰ ἐργαλεῖα ἀδρανοῦσαν.

"Οταν αὐτὰ τὰ πρόσθετα βάρη ἔφυγα, ἔκοβα 102 τόνους ἀνθρακα σὲ μιὰ μόνο βάρδια τῶν 6 ὥρῶν.

Αὐτὴ ἡ ἀπόδοση ἦταν πρωτοφανής. 'Εφτά, 8 και 9 τόνοι ἦταν τὸ μάξιμου παραγωγῆς στὶς γαλαρίες μας. 'Η παραγωγὴ αὐτὴ τῶν 102 τόνων ἦταν παγκόσμιο ρεκόρ. 'Ακόμη και στὰ παλιὰ ἀνθρακωρυχεῖα τῆς περιοχῆς τοῦ Ρούρ, παρ' ὅλη τὴν ἐνὸς ἐργάτη ἦταν περίπου 17 1/2 τόνοι ἀνθρακα.

Τέτιο ἦταν τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ νέου συστήματος παραβούλιας τοῦ ἐργάτη και ἀπὸ τὴ βιομηχανία.

Τὶ συνέβη ύστερα, ὅταν ἐπέτυχα τὸ ρεκόρ μου; Τὴν ἀλλη μέρα, δι Τιβάρδια του. Και λίγες μέρες ύστερα, δι Κοντσεταλώφ ἔκοψε 125 τόνους ἐνθὲ σαβτζένικο ἔφθασε τοῦ 151 τόνους. Σὲ πολὺ σύντομο χρονικὸ διάστημα, μπόρεσα νὰ κόψω 200 τόνους, σὲ μιὰ βάρδια. Αὐτὸς φαινότανε πραγματικὰ πώς θάτανε τὸ μάξιμου. 'Ως τόσο, μόνο λίγο ὀργότερα, οι Νικήτα, Ιζοτώφ και Αρτουρούχιν ἐσπασαν τὸ ρεκόρ μὲ 536 ποὺ ἔκοβαν 200, 300 και περισσότερούς τόνους ἀνθρακα σὲ κάθε βάρδια, ἐμετροῦνταν κατὰ δωδεκάδες.

'Η κίνηση ἀπλώθηκε σὲ μιὰ μεγάλη πυρκαϊά, και σ' ἄλλα οικονομικὰ πεδία. 'Εριζωσε καλά και στὸ μεταφορικὸ σύστημα, στὰ ἐργοστάσια, στὴ Γεωργία, και πραγματικὰ ἀγκαλιάζει κάθε σφαῖρα οικονομικῆς δράσης. "Ετσι ἦταν ἡ κατάσταση δταν ἔκαμπαν τὴν ἐμφάνισή τους οἱ πρώτοι Σταχανωβίτες, πού σήμερα ἀνέρχουνται σὲ ἑκατομμύρια.

"Ετσι, σὲ ἀρκετὲς βιομηχανίες τὸ 1/3 και τὸ 1/2 τῶν ἐργατῶν τους εἶναι Σταχανωβίτες.

Πῶς συμβαίνει ὥστε ἡ μαζικὴ αὐτὴ κίνηση γιὰ πρόσδοτο στὴν παραγωγὴ, ποὺ ἐμφανίστηκε σ' ἔνα σημεῖο, ἀπλώσει τόσο γρήγορα, μὲ τόσο καταπληκτικὴ δύναμη, σ' δόλοκληρη τὴν χώρα; "Ισως ὡς ἔνα σημεῖο νάταν τυχαῖο; "Ισως ἡ ξαφνικὴ ἐμφάνιση τῆς κίνησης νὰ συνεπάγεται δτι θάναι ἔνα προσωρινὸ, περαστικὸ φαινόμενο; 'Η ἀλήθεια ἀπέχει πολὺ ἀπ' αὐτά.

Κάθε παρόμοια ἔκτιμηση τῆς Κίνησης θάτανε βασικὰ λαθεμένη.

'Η Σταχανωβίτικη κίνηση δέν διαπτύχθηκε βαθμιαῖα. 'Ετύλιξε τὴν Σοβ. "Ενωση μὲ ταχύτητα διεμοστρόβιλου. Και δι λόγος που μπόρεσε νὰ ἐπεκταθεῖ τόσο γρήγορα, ηταν γιατὶ οι ρίζες της βρίσκονται δι αὐτὴ τούτη τὴ σημερινὴ Σοβιετικὴ ζωὴ, γιατὶ δι καιρὸς γιὰ τὴν κίνηση ηταν δριμός και χρειαζόταν μόνο τὸ εεκίνημα, διεργετικὴ ἀρχὴ, γιὰ νὰ ἔχορμησει και ν' ἀρχίσει νὰ ξαπλώνεται μακρύ και πλατιά.

'Η Σταχανωβίτικη κίνηση κατάγεται δπὸ τὰ στελέχη, στὶς γαλαρίες, στὰ περίπτερα και στὰ Καταστήματα. Γεννήθηκε και ἀναπτύχθηκε δπὸ πρωτοβουλία τῶν ίδιων τῶν μαζῶν.

Σὲ πολλὰ βιομηχανικὰ ίδρυματα οι Σταχανωβίτες έχουνε κατορθωσει νὰ πετύχουν τὰ ἀξιοσημείωτα ἀποτελέσματα, μόνο ἀφοῦ υπερπήδησαν τὴν διατίσταση — σὲ καιρούς ἀντίξους — έκεινων τῶν Διευθυντῶν

καὶ Μηχανικῶν, ποὺ δὲν ἔννοοδοσαν νὰ ἀποχωριστοῦν τις παλιές Ιδέες.

‘Η Σταχανωβίτικη κίνηση είναι προϊὸν τῆς θέλησης καὶ τοῦ ύψη λοῦ δημοσίου πνεύματος τοῦ Σοβιετικοῦ ‘Ἐργαζόμενου Λαοῦ, ποὺ διακατέχεται ἀπὸ τὴ μεγάλη ἐπιθυμία νὰ χρησιμοποιήσει στὸν ἀνώτατο δυνατὸ βαθμὸ τὴν πρωτοβουλία του, τοὺς πόρους, τὴν ἐνέργεια καὶ τὴν προσωπική του Ικανότητα, ἀποβλέποντας στὴ βελτίωση τῆς δουλιᾶς του καὶ στὴν ἔξασφάλιση καλύτερων ἀποτελεσμάτων. ‘Υπάρχουν διάφοροι παράγοντες ποὺ κρύβονται κάτω ἀπὸ τὴν ἀνάπτυξη τῆς Σταχανωβίτικης Κίνησης.

Στὴν πρώτη περίπτωση, ἡ Σταχανωβίτικη κίνηση μπόρεσε νὰ γίνει μαζικὴ κίνηση γιατὶ ὁ Σοβιετικὸς λαός ξαίρει πῶς δὲν δουλεύει γιὰ τοὺς κεφαλαιοκράτες, ἀλλὰ γιὰ τὸν ίδιο τὸν ἑαυτό του, γιὰ τὴν δόλοένα καὶ περισσότερο τέλεια Ικανοποίηση τῶν δικῶν του ἀναγκῶν.

Σὲ μιὰ χώρα, ποὺ δλόκληρο τὸ ἔθνικὸ εἰσόδημα χρησιμοποιεῖται πρὸς ὄφελος τοῦ ἔργαζόμενου Λαοῦ· ποὺ δλα τὰ μέσα καὶ ἔργαλεῖα παραγωγῆς, δλοι οἱ μῆλοι καὶ τὰ ἔργοστάσια, μαζὶ μὲ δ, τι παράγουν, καθὼς ἐπίσης ἡ γῆ καὶ τὰ μεταλλεύματά της, ἀποτελοῦν περιουσία τοῦ ‘Ἐργαζόμενου Λαοῦ, δλόκληρης τῆς κοινωνίας· κάθε βελτίωση στὴν ἀτομικὴ δουλιὰ συμβάλλει στὴ γενικὴ εὐημερία.

‘Ο Σοβιετικὸς λαός ξαίρει, βλέπει καὶ ἀντιλαμβάνεται, πῶς δοσο καλύτερα προοδεύει ἡ δουλιά, τόσο πιὸ πλούσια γίνεται ἡ χώρα καὶ τόσο μεγαλύτερη είναι ἡ εύτυχία τῶν κατοίκων της. Νά! γιατὶ δ Σοβιετικὸς λαός δουλεύει μὲ δλη τὴ δύναμη καὶ τὴν καρδιὰ του. Νά! γιατὶ καταβάλλει κάθε προσπάθεια καὶ χρησιμοποιεῖ τὶς Ικανότητές του στὸ μεγαλύτερο βαθμό, γιὰ νὰ αὐξήσει τὴν εύτυχία τῆς χώρας του. Ζώντας στὴν Γιατρίδα του δ Σοβιετικὸς λαός, ἀγαπᾷ τὶς μηχανές του, τὰ ἔργοστάσια, τὴ δουλιὰ του.

‘Οταν οἱ Σταχανωβίτες ἐρωτοῦνται γιατὶ ἀγωνίζουνται νὰ καταρρίψουν τὰ ρεκόρ, κατὰ κανόνα ἀπαντοῦν πῶς ἔνδιαφέρονται πραγματικὰ γιὰ τὴ δουλιά τους, κι’ ὡς φυσικὴ συνέπεια ἔρχονται τ’ ἀποτελέσματά της. Αύτὴ ἡ ἀπάντηση ἀπηχεῖ τὸ γενικὸ αἴσθημα τοῦ Σοβιετικοῦ λαοῦ.

Τὸν Μάρτιο τοῦ 1936, μιὰ ἀντιπροσωπεία Γάλλων μεταλλωρύχων ἐπισκέφθηκε τὴ μεταλλευτικὴ μας πόλη Γκορλόφκα, στὸ λεκανοπέδιο τοῦ Ντονέτζ, ‘Ἐπιστρέφοντας, δημοσιεύσανε τὶς ἐντυπώσεις τῶν στὸν ‘ΜΕΤΑΛΛΩΡΥΧΟ’, μιὰ ἔφημερίδα ποὺ ἐκδίδεται στὴν πόλη Πριέλ. Θά σᾶς ἀναφέρω ἔνα ἀπόσπασμα:

«Μπορούσαμε ν’ ἀκούωμε τὸν ύπόκωφο κρότο τῶν ἀερικῶν κούσπων. ‘Υπήρχαν 4 ἄνθρωποι στὴ γαλαρία φαινομενικὰ δυσαρεστημένοι ἀπὸ τὴν παρουσία μας σὲ κεῖνο τὸ μέρος. ‘Οπωσδήποτε, συστήθηκαμε ὅστερα· κ’ ἡ στάκωσαν τὶς λάμπες τῶν, εἶδαμε τέσσερα γελαστά μαῦρα

—Σᾶς καθυστεροῦμε. Δὲν εἶν’ ἔτσι; ρώτησα.

—‘Ἐν τάξει... ἀπάντησε ἔνας ἀπὸ αὐτούς. Εἶσθε φιλοξενούμενοι μας. Στὴν ἀρχὴ νομίσαμε πῶς ήσαν μερικὰ ἀπὸ τὰ δικὰ μας παιδιά.

—Δὲν πληρώνεστε, ὅταν εἶσθε ύποχρεωμένοι νὰ κάθεστε;

—Μάλιστα, πληρωνόμαστε, ἀπάντησε ὁ Γερματσίογκ ποὺ μᾶς τὸν συστήσανε ὡς ἔνα ἀπὸ τοὺς Στοχανωβίτες σκαπανεῖς.

—Τότε, γιατὶ λυπᾶσθε;

—Τὶ ἔννοεῖτε; Κάθε στιγμὴ ποὺ χάνεται σημαίνει λιγώτερο κάρβουνο καὶ χρειαζόμαστε τόσο πολὺ κάρβουνο.

“Οταν εἶπε «χρειαζόμαστε», μοῦ χτύπησε στ’ αὐτὶ σᾶν νὰ ἥταν αὐτὸς δ κάτοχος τοῦ Μεταλλείου,

Τὸν ρώτησα καθαρά:

—Δὲν ἔχεις ἀρκετὸ κάρβουνο;

‘Εκίνησε τὸ χέρι του μὲ ἀνυπομονησία:

—Ἐννοῶ τὴ χώρα, ἐνῶ ἔσεῖς μιλᾶτε γιὰ μένα!

‘Ο λαὸς ἔργαζεται μὲ θέληση, νιώθει εύχαριστηση στὴ δουλιά. Κι’ αὐτὸς ἀποτελεῖ τὴν πηγὴ γιὰ τὸ κάθε τι.»

‘Υπάρχει, ως τόσο μιὰ ἄλλη σπουδαία αἰτία γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς Σταχανωβίτικης κίνησης στὴ Σοβ. “Ενωση: ‘Η χώρα ὠπλίσθηκε μὲ σύγχρονα μηχανήματα, καὶ πολυάριθμοι δραστήριοι ἄνδρες ἔχουν διδαχθεῖ νὰ χρησιμοποιοῦν αὐτὰ τὰ μηχανήματα.

‘Ο Σοβ. λαὸς ἔμαθε νὰ προάγει τὴν τεχνικὴ τῆς παραγωγῆς καὶ νὰ βγάζει ἀπὸ τὶς μηχανές του διπλάσια, τριπλάσια καὶ δεκαπλάσια ἀπὸ δ, τι ἔβγαζε πρωτύτερα. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Σταχανωβίτες πολὺ δικαῖα μποροῦν νὰ δονομασθοῦν Μαστόροι τῆς τέχνης των. Τόσο καλά ξαίρουν τὴ δουλιά τους, τόσο τέλεια κατέχουν δλα τὰ μυστικὰ τῆς μεγάλης ἔργατικῆς δύναμης.

Τελικά, ἔνας σπουδαιότατος παράγοντας ποὺ συνέβαλε στὴν ἔξυψωση καὶ ἀνάπτυξη τῆς Σταχανωβίτικης κίνησης ἥταν καὶ ἡ μεγαλύτερη εὐημερία τοῦ λαοῦ. Μιὰ ζωὴ μὲ ἀσφάλεια καὶ εύτυχία φέρνει μαζὶ τὴν ἔνα νέο ρυθμὸ δουλιᾶς. ‘Υπάρχει περισσότερη δμαδικὴ δουλιά καὶ ἐνεργητικώτερη ἀφοσίωση στὴ δουλιά. “Οταν ἡ ζωὴ εἶναι καλή, ἡ δουλιά εἶναι πιὸ μαλακή, πιὸ γρήγορη, πιὸ παραγωγική.

Αύτὲς εἶναι οἱ αἰτίες ποὺ ἔξυψώσανε τὴ λαϊκὴ αὐτὴ κίνηση, τὴ Σταχανωβίτικη κίνηση, ποὺ μέλη της ἔχουν γίνει οἱ σημαίνοντες τῆς Σοβιετικῆς χώρας, ἀπολαμβάνοντας τὸ γενικὸ σεβασμὸ καὶ θαυμασμό. Εἶναι ἄμεσο προϊὸν τῆς Σοβιετικῆς τάξης τοῦ Σοσιαλιστικοῦ κοινωνικοῦ συστήματος στὴ Σο-

βιετική "Ενωση. Έξηγοδην γιατί ή Σταχανωβίτικη κίνηση άναπτύσσεται μὲ τόση έμπιστοσύνη καὶ κρατοῦν τὸ νῆμα τῆς ἐπιροῆς καὶ τῆς δύναμής της.

Μερικοὶ ἔχουν τὴ γνώμη πώς ή Σταχανωβίτικη κίνηση εἶναι μιὰ παραλλαγὴ τοῦ συστήματος Τέϋλορ. Μιὰ τέτια ἀποψη εἶναι βασικὰ λαθεμένη.

Ο Τέϋλορ ἔκεινησε μὲ τὴν προύποθεση πῶς οἱ ἔργατες εἶναι «φύσει» τεμπέληδες καὶ διὰ πάντοτε θά προσπαθοῦν νὰ δουλεύουν λιγάτερο ἀπ' διὰ μποροῦν. Ο Τέϋλορ δταν ἑτοίμασε τὶς κλίμακές του γιὰ τὴν παραγωγὴ ἐπῆρε τοὺς πιὸ φιλόπονους ἔργατες, ἐμέτρησε τὴν παραγωγὴ τους, καὶ ζήτησε τὴν ὕδια παραγωγὴ ἀπ' ὅλους τοὺς ὑπόλοιπους ἔργατες. Τὸ σύστημά του ἴσοδυναμεῖ μὲ τὸ νὰ παιρνεῖς τὸ ἀποτέλεσμα τῆς πιὸ ἐντατικῆς προσπάθειας τοῦ πιὸ δυνατοῦ ἔργατη, σὰ βάση γιὰ τὴν παρανωγὴ ὅλων τῶν ἄλλων, ὑποβιβάζοντας ταυτόχρονα τὶς κλίμακες τῆς μισθοδοσίας. Εἶναι φυσικό, διὰ τὰ κάτω ἀπὸ τὸ σύστημα Τέϋλορ μόνο νεαροὶ ἔργατες, μόνο ἀνθρωποὶ μὲ δυνατὸ ὄργανισμὸ καὶ μεγάλη φυσικὴ δύναμη, ίκανοι ν' ἀντέξουν σὲ τεράστια ἐντατικὴ προσπάθεια γιὰ ἔνα ὠρισμένο χρονικὸ διάστημα, μποροῦν νὰ δουλεύουν. Εἶναι ἔνα σύστημα, ποὺ μόνο μὲ τὴ βία καὶ χωρὶς τὴ θέληση τῶν ἔργατῶν μπορεῖ νὰ ἐπιβληθεῖ σ' αὐτούς.

Αντίθετα, ή Σταχανωβίτικη κίνηση εἶναι μιὰ ἐθελοντικὴ κίνηση τῶν μαζῶν, ποὺ μόνες τους ἔνδιαφέρονται γιὰ τὰ ἀποτελέσματα τῆς δουλιᾶς των. Η Σταχανωβίτικη δουλιὰ δὲν ἀπαιτεῖ φυσικὴ ὑπερκόπωση: Χρειάζεται μόνο στάση μὲ Δημόσιο Πνεῦμα ἀπέναντι στὴ δουλειὰ καὶ πλήρη μελέτη τῶν μηχανῶν καὶ τῆς τεχνικῆς των.

Η Σταχανωβίτικη δουλειὰ εἶναι ἔνας συνδυασμὸς χειρωνακτικῆς καὶ πνευματικῆς δουλειᾶς. Υποβοηθᾶ τὸν Σταχανωβίτες νὰ δείξουν τὴ φιλοτιμία τους, τὰ αἰσθήματά τους, καὶ δίδει ἐλευθερία στὶς δημιουργικὲς των ἰδέες. Η Σταχανωβίτικη δουλιὰ σημαίνει νίκη τοῦ Ανθρώπου πάνω στὴ μηχανὴ.

Η Σταχανωβίτικη δουλιὰ εἶναι σημαντικὴ γιατὶ ἀποτελεῖ τὸ πρῶτο σημεῖο τῆς γενινώμενης ἀνόδου κάθε ἔργατη πρὸς τὸ πνευματικὸ καὶ τεχνικὸ ἐπίπεδο ἐνὸς μηχανικοῦ ἢ ἐνὸς τεχνίτη. Τέτια πρόδος τῆς ἔργατικῆς τάξης σημαίνει, κάθαρά, ἀκόμη μεγαλύτερη ἔργατικὴ παραγωγικότητα, ἔνα βαθμὸ προόδου στὴν παραγωγὴ, ποὺ θὰ φέρει τὴ γενικὴ ἀφθονία, ποὺ δὲ Συβίετικὸς λαδὸς ἔργαζεται νὰ ἀποκτήσει, ἀφοῦ καὶ ἀντὴ ἀποτελεῖ τὴν οἰστιάδη προϋπόθεση γιὰ τὴν πραγματοποίηση τῆς μεταβάσεως στὸ νέο, τὸ Κομμουνιστικὸ κοινωνικὸ σύστημα, κάτω ἀπὸ τὸ ὅποιο καὶ δὲ πολλί της δὲ λαμβάνει, διὰ τὰ προϊόντα ταῦτα σύμφωνα μὲ τὶς ἀνάγκες τοῦ, τὶς ἀνάγκες ἐνὸς πνευματικὰ ἀναπτυγμένου ἀνθρώπου. Τέτια εἶναι ή σημασία καὶ τέτια ή ίστορία τῆς Σταχανωβίτικης κίνησης.

Απὸ «Σοβιετικὰ Νέα»

Μετάφραση ἀπὸ τὸ 'Αγγλικό
Φ. ΠΑΡΤΑΣΙΔΗ

ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΕΙΣΓΧΟΣ

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΡΑΜΑ

ΟΛΕΣ" οἱ ἐνδείξεις συγκλίνουν πρὸς τὴν αἰσιοδοξία γιὰ τὴ σύντομη λύση τοῦ 'Ελληνικοῦ δράματος. Εἴτε μὲ τὸν ἔνα εἴτε μὲ τὸν ἄλλο τρόπο, θὰ δικαιωθεῖ ἡ συντριπτικὴ θέληση τοῦ δημοκρατικοῦ κόσμου τῆς Ελλάδας,—τῆς πρωτοποριακῆς πλειονψηφίας τοῦ 'Ελληνικοῦ λαοῦ—γιὰ τὴ διακυβέρνηση τῆς χώρας πάνω σὲ βάσεις λαοκρατικές, μακριὰ ἀπὸ κάθε ἔπειμβαση καὶ ἀπὸ κάθε λογῆς ἀναβίωση· τοῦ παλαιοκομικαπού, τῆς «λοβιτούρας» καὶ τῆς φασιτῆς δικαιοτυχίας.

Μιὰ τρομερὴ αἰματηρὴ παρένθεση ἔχει ἀνοιχθεῖ τὶς τελευταῖς ἡμέρες στὴν ίστορία τοῦ 'Ελληνικοῦ ἐθνικο-ἀπελευθερωτικοῦ ἀγώνα—παρένθεση, ποὺ καὶ μονάχα ἡ ἀνάμυησή της προκαλεῖ τὴ φρίκην σὲ δσους σκέφτονται σάν "Ελληνες καὶ ἀποστρέφονται κάθε μορφὴ καταπίεσης, κάθε εἴδους ξεκουρέλιασμα τῶν συμμαχικῶν διακηρύξεων, κάθε προσπάθεια γιὰ τὴν καταπάτηση τῶν λαϊκῶν δικαιωμάτων.

Νέες πληγὲς αἱμορροοῦν στὸ στήθος τῆς αἱμόφυρτης Ελλάδας, προτοῦ νὰ κλείσουν δσες ἀνοιξὲ πρωτιτέρευ δικτύαλος κατακτητῆς. Άλλα θὰ ἐπουλωθοῦν καὶ οἱ τελευταῖς δσοι καὶ πρῶτες, ή "Ανοιξη. Θὰ ξανανθίσει στὴν πατρίδα της, τὸ φῶς θὰ πλημμυρίσει πέρα ὡς πέρα, γιατὶ «ἡ Ελλὰς προώρισται νὰ ζήσει καὶ θὰ ζήσει».

Καὶ γιὰ νὰ ζήσει, ἐξυπακούεται πὼς θὰ ξέασφαλίσει τὴν πλήρη ἐλευθερία της, ἀφοῦ ζωὴ χωρὶς πραγματικὴ ἐλευθερία ίσοδυναμεῖ μὲ καθημερινὸ θάνατο.

ΤΟΡΠΙΛΛΟΒΟΛΟΙ

ΤΟ ΣΚΑΦΟΣ τῆς 'Εθνικῆς 'Ενότητας στὴν Κύπρο, ἔχει δεχθεῖ νέα τορπίλλη μεγάλων διαστάσεων, προτοῦ ἀκόμη ξεκινήσει ἀπ' τὰ θολὰ νερά του, ποὺ διαρκῶς θολώνονται ἀπ' τὸν ἐπιτήδειον, ἀπὸ σουπιὲς καὶ ἀπὸ καρχαρίες. Καὶ βρέθηκε ἡ κωμικὴ δικτύο λογία: Τορπίλλουν τὴν έθνικὴ ένότητα καὶ ἀνακόπτουν τὴν πορεία τῶν σχετικῶν διαπραγματεύσεων, περιμένοντας νὰ δοῦνε τὴν ἔξελην τῆς έσωτρεικῆς διαμάχης τῆς Ελλάδας. Εὔχονται νὰ ἐπικρατήσει ἡ φασιστικὴ κλίκα τοῦ Παπανδρέου καὶ νὰ σκοτωθοῦν ἀπὸ τὴν σφαῖρας καὶ τὶς βόμβες τοῦ Σκόμπη ὅλοι οἱ..«οἰλαιογρακύλοι» τοῦ ΕΑΜ καὶ τοῦ ΕΛΑΣ γιὰ νἄρθουν νὰ ζητήσουν τὴν ένωση τῆς Κύπρου μὲ μία φασιστικὴ Ελλάδα. "Αν δύμας—δπως εἶναι ηδη φανερό—ἐπικρατήσουν οἱ δυνάμεις ποὺ ἐπιδιώκουν τὴ λαοκρατία; Ποιὰ θάναι ή στάση τῶν κυρίων αὐτῶν; Θὰ παύσουν νὰ ἐνδιαφέρονται γιὰ τὴν "Ενωση καὶ θὰ προσπαθήσουν νὰ δώσουν τὴ χαριστικὴ βολὴ στὴν προσπάθεια

γιὰ τὴν ἔπιτευξην τῆς ἐθνικῆς ἐνότητας;

Εἶτε τὸ θέλουν εἴτε δχι, ή ἐθνική ἐνότης θὰ πραγματοποιηθεῖ ἀπὸ τὸ λαὸ, «ἐκ τῶν κάτω». Τότε, θὰ ἀπομονωθοῦν δλ' οἱ προδότες, οἱ πεμπτοφαλαγγῖτες κ' οἱ φασίστες, καὶ οὐ' ἀπομείνει μοναδικὸς ἡγέτης καὶ καθοδιγητής τοῦ Ἑλληνικοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ τὸ Ἀνορθωτικό Κόδιμα, ποὺ ἀγωνίζεται γιὰ τὴν Ἔνωση μὲ τὴν Ἑλλάδα, δποια κι' ἄν θάναι ή Κυβέρνηση της, δποιο κι' ἄν θάναι τὸ πολιτευμά της.

ΚΟΛΟΚΥΘΙΑ ΜΕ ΤΗ ΡΙΓΑΝΗ!

ΕΥΤΡΑΦΗΣ καὶ κοιλαρᾶς καλόγηρος—διεροκήρυκας, Κυπριανὸς Θ Κυριακίδης—μιλώντας στὸ Καίμακλι ἀπὸ τὸν ἀμφόνα τῆς Ἀγ. Βαρθόρας, μετέτρεψε (ὅπως κάνουν καὶ μερικοὶ ἄλλοι «ἰεροκήρυκες») τὸ Εὐαγγέλιο τῆς Ἀγάπης σὲ Εὐαγγέλιο τοῦ Μίσους. Καὶ συκοφάντησε τὴν Σορ. «Ἐνωση, νομίζοντας δτι μιλοῦσσε οὐ κουτά πρόβατα. Τὸν Στρατιν—τὴν μεγολύτερη σύγχρονη φυσιογνωμία—ἀπεκάλεσε «ἀρχηγὸς τῶν βεβήλων». Κρῖμα ποὺ δ χαλύβδινος ἀρχηγὸς δὲν τὸ πῆρε μυρωδιά, ὥστε νὰ σκάσει ἀπ' τὸ μαράζι του! Καὶ πιπίλισε—δ εντραφῆς καλόγηρος—τὴν ἀηδὴ καραμέλλα τῶν γελοίων, ποὺ σερβίουνται τὸ φέμα, δτι οἱ μπολσεβίκοι, οἱ «δέβηλοι» μπολσεβίκοι, ἔχουντε μεταβάλει σὲ σταύλους ή σὲ καμπαρὲ τὶς ἐκκλησίες. Καὶ ὑπερθεματίζονται δ Κυπριανὸς ἐτελειοποίησε τὸ ψεῦδος, προσθένοντας δτι ἀπάνω στὴν Ἀγία Τράπεζα ἔχόρευναν ἀρτίστες!

«Κολοκύθια μὲ τὴ φύγανη! Οἱ μπολσεβίκοι περιφρούρησαν τὶς ἐκκλησίες καὶ διαφύλαξαν δλα τὰ ἱστορικὰ κειμήλια τους.

«Ἄν δ εὐτραφῆς καλόγηρος βλέπει μπροστά του ἀρτίστες νὰ χόρεύουν, θάναι γιατὶ τὶς στρεφεῖται δ καημένος!

ΠΑΓΚΥΠΡΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΠΡΟΖΑΣ

«ΗΤΑΝ ΚΑΙΡΟΣ ΠΙΑ! Μ' αὐτὴ τὴν ἔκφραση ύποδέχθηκαν τὴν ἀναγγελία τῆς ἵδρυσης Ἐπαγγελματικοῦ Θεάτρου Πρόζας στὴν πρωτεύουσα δλοι οἱ φίλοι τῆς ἀνώτερης Τέχνης καὶ ἴδιατερα τοῦ σοβαροῦ Θεάτρου. Κι' αὐτοὶ δὲν εἶναι οἱ λιγωτεροὶ εύτυχῶν. Φαίνεται δτι τὸ κοινό μας, ποὺ τόσο δεινοπάθησε μὲ τὶς ἀνάλατες ἐπιθεωρήσεις καὶ ὑστερα μὲ ἀνακούφιση δέχτηκε τὴ μετατροπὴ τῶν ἐπιθεωρησιακῶν συγκροτημάτων σὲ ὀπερετικά, αἰσθάνεται βαθιά τὴν ἀνάγκη νὰ δοδηγηθεῖ σ' ἔνα ψηλότερο σκαλοπάτι καλλιτεχνικῆς ψυχαγωγίας. Κ' ἐπιζητᾶ μὲ δίψα τὸ σοβαρὸ Θέατρο. Δίψα ποὺ ἡταν κ' εἶναι ἀσφαλῶς πλέον διάχυτη ἀνάμεσα στὸν ἐργαζόμενο λαό. Τὸ εύχαριστο εἶναι πῶς ἔχουν γίνει δλες οἱ διευθετήσεις ὥστε ν' ἀρχίσει σύντομα τὴ λειτουργία του τὸ Παγκύπριο Θέατρο Πρόζας, ποὺ θάχει ως κέντρο τὴ λευκωσία καὶ θ' ἀγκαλιάζει δλες τὶς πόλεις—ἴσως δκόμα καὶ τὰ κυριώτερα ἀγροτικά μας κέντρα γιὰ νὰ χρησιμεύσει ως πρότυπο στὸ ἔρασιτεχνικὸ ἀγροτικὸ Θέατρο. Καὶ εἴμαστε σὲ θέση νὰ ξαΐρουμε, δτι στηρίζεται ἀπάνω σὲ γερά θεμέλια, ἔχοντας ἔξασφαλισμένη κάθε ἔγγυηση γιὰ τὴν πλήρη ἐπιτυχία του.

ΕΧΘΡΟΣ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

ΣΤΗ Β' πρὸς Λεόντιον ἐπιστολή τῷ δ σατραπίστας τῆς Κερύνιας μίλησε καὶ γιὰ «μισθωτοὺς», ποὺ ἐκκτρατεύουνται στὴν ὅπαιθρο καὶ σκηνοθετοῦν παλλατικὲς ἐκδηλώσεις γιὰ τὴν ἐθνικὴν ἐνότητα. Ας πληροφορηθεῖ δ κακόδιουλος αὐτὸς πολέμιος τῶν λαϊκῶν δργανώσεων, δτι οἱ ἔμμισθοι τοῦ ΑΚΕΔ καὶ τῶν Συντεχνιῶν εἶναι ἐλάχιστοι—λιγώτεροι ἀπ' δσους; χρειάζεται τὸ κίνημα τοῦ ἐργαζομένου λαοῦ—κι' δτι δ μισθός τους εἶναι κατ' ἀνάγκην χαμηλός, τόσο ποὺ μόλις ἐπαρκεῖ γιὰ μιὰ στοιχειώδη συντήρηση.

Οσο γιὰ τὸν ἀμιλητέος, ποὺ κατά δεκάδες στέλλονται στὴν ὅπαιθρο γιὰ νὰ κηρύξουν τὴν ἀλήθεια, νὰ σκερπίζουντε τὸ φῶς καὶ νὰ μαστιγώσουν δλους τὸν ἐχθρούς τοῦ λαοῦ, ἃς μάθει πῶς οἱ περιστρέφοι δὲν πληρώνονται οὔτε τὰ μεταχροιακά τους ἔξιδα. Καὶ γιὰ νὰ τοῦ φέρωνται παράδειγμα, ἔγω δ φωχὸς Ανθίας, μέλος τοῦ ΑΚΕΔ, δ μισθός τοῦ λαϊκοῦ ξιπνήματος, σὲ διάστημα ἐνὸς χρόνου ἔχω διποδληθεῖ σὲ 40 λιθρας ἔξιδη τούλαγιστα, γιὰ τὶς διαλέξεις μου στὴν ὅπαιθρο.

«Ολα αὐτὰ εἶναι ἀρκετὰ ν' ἀποστομώσουν δσους διαστρεβλώνουν τὴν ἀλήθεια. Αλλὰ τὸ στόμα τοῦ Πολύκαρπου δὲν θὰ παύσει, δέσμαια, νὰ ἔκτοξεύει τὴ χολή του. Πρέπει νὰ τὸ ράψουμε!

* * *

ΜΩΡΦΩΣΗ.....ΜΕ ΤΗΝ ΟΚΑ!

«ΤΟΣΟ ή δκά.....πουλιέται ή μόρφωση στὸ Παγκύπριο Γυμνάσιο», ἐδήλωσε ἔνας κέρβερος τῆς Σχολ. Ἐφορείας. Κι' δσοι ἀδυνατοῦν γιὰ τὴν ἀγοράσουν, μποροῦν νὰ φύγουν. «Ἐτι, πολλὰ παιδιά τῆς φτωχολογίας, πνυ δὲν διαθέτουν ἀρκετὴ ἀγεραστικὴ δύναμη—ώστε ν' ἀνταποκρίνωνται στὶς διιτιμήσεις τοῦ σχολείου των—διώγνουνται, κ' οἱ δρμόδιοι κωφεύουν στὶς διαμαρτυρίες τους.

Τὸ δτι ή ἀνώτερη μόρφωση μονοπωλεῖται στοὺς πλουσίους καὶ μὲ μεγάλες στερήσεις τὴν ἀποκτοῦνται τὰ φτωχόπαδα—ἐλάχιστα ἀπὸ τὰ παιδιά τῶν κατωτέρων λαϊκῶν τέξεων—δὲν μάζε ἐκπλήττει ἀσφαλῶς. Είνε κι' αὐτὸ δὲν αὐτὸ τὰ πολλὰ ἐλαττώματα καὶ μιὰ ἀπὸ τὶς πολλὲς ἀδικίες τοῦ σημερινοῦ κοινωνικοῦ συστήματος. Μόνο δταν ἀλλάξει, καὶ τὸ διεδέχθει ἔνα λαοκρατικὸ σύστημα, διασιμένο ἀπάνω στὸ σοσιαλισμό, τὴ δικαιοσύνη καὶ τὴν ισότητα δικαιωμάτων ἀπάνω στὴ ζωή, θὰ ἀφεθεὶ λεύθερο τὸ φῶς γιὰ τὸν καθένα.

Έκεινο δμας ποὺ κεντρίζει τὴ περιέργεια μας, εἶναι ή διατίμηση τῆς μόρφωσης. Θὰ θέλχει νὰ ξαΐρουμε πόσο ή δκά πουλιέται ξεχωρι τὰ δ Όμηρος, πόσα δ Εύριπίδης, δ Σοφοκλῆς κι' δ Αἰσχύ-

λος, πόσα ή Γραμματική καὶ τὸ Συνταχτικό, πόσα ή Ἀλγεγρα καὶ πόσα ή τρομοκρατία τῶν Κεωθέρων τῆς Ἐφορείας.

Εἰσηγοῦμαι αὐτὰ τὰ εἶδη νὰ περιληφθοῦν στὸ «Σχέδιο φθαρτῶν» μαζὶ μὲ τὴν σοφία του κέρβερου ἐφόρου, ποὺ διεκήρυξε μὲ ἐμπορικὴ εἰλικρίνεια πώς ή μόρφωσῃ στὸ Παγκ. Γυμνάσιο πουλιέται..... μὲ τὴν δικά !

Ο ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

“ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΤΡΕΛΛΟΙ,,

Είναι δὲ τίτλος τῆς ξεκαρδιστικῆς κωμωδίσιας, ποὺ προβάλλεται στὸν Κινηματογράφο Παπαϊοπόλου μὲ πρωταγωνιστέας τοὺς ἀδελφοὺς Μάρκ, τὴν Κυριακή 17 τοῦ Δεκέβρη. 'Αδύνατο νὰ φαντασθεῖ κανεὶς τὰ ἀλλεπάλληλα κωμικὰ εὑρήματα, ποὺ σκορποῦνται ἀφθονο τὸ γέλιο κατὰ τὸ ξετύλιγμα τῆς ἔξυπνης ὅσο καὶ πρωτότυπης ύπόθεσης. “Οἱ τρεῖς τρελλοί” παρουσιάζουν διάφορα Ιλαρτραγικά ἐπεισόδια, ποὺ κάνουν κάθε στιγμὴ τὸ θεατὴ νὰ ξεσπάει σὲ γέλια ἀκράτητα. Αὐτή τὴν ἐποχή, ποὺ η ἀγωνία είναι διάχυτη παντοῦ, δυσδώρες καλλιτεχνικῆς ψυχαγωγίας καὶ εύθυμιας, ἀποτελοῦνται μιὰ προσφορά πραγματικά πολύτιμη.

“ΑΛΟΜΑ,,

Ἐνα πολὺ θεαματικό καὶ γοητευτικό φίλμ—ή “Αλόμα”—προβάλλεται στὸ “Μαγικό Παλάτι” τὴν Κυριακή 17 τοῦ Δεκέβρη, μὲ πρωταγωνιστέας τὴν Ντόροθυ Λαμούρ, τὸν Τζών Χώλλ κ.ἄ. Προκειται γιὰ μιὰ ἔγχρωμη ταινία, μὲ αισθηματικό περιεχόμενο, μὲ εἰδυλλιακή ἀτμού· σφαιρα καὶ πολλές δραματικές συγκρόύσεις. 'Εκτὺλισσεται σ' ἔνα νησί τοῦ Ειρηνικοῦ ὥκεανου, σὲ κάποια πόλη κτώτη ἀπὸ τὴν ἀπειλὴ ἐνός ἀδρανοῦς ἡφαιστείου, ποὺ ξεσπάει στὸ τέλος τοῦ ἔργου καὶ χρησιμεύει στὸ σκηνοθέτη ως μιὰ λεπτομέρεια γιὰ νὰ ἐπιδείξει τὴ μεγάλη φαντασία καὶ τέχνη του. Είναι πραγματικά ἔνα ἔργο ποὺ συναρπάζει καὶ συγκινεῖ βαθύτατα.

Αύτὲς τὶς μέρες ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ :

ΤΕΥΚΡΟΥ ΑΝΟΙΑ

“ΕΚ ΒΑΘΕΩΝ,,

ΛΥΡΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

μὲ ἀνθρωπιστικό, πρωτοποριακό περιεχόμενο.

ΤΙΜΗ: ΔΥΟ ΣΕΛ.

‘Αποστέλλεται καὶ ταχυδρομικά σὲ δσους ἐμβάζουν τό ἀντίτιμο στὴ διεύθυνση τοῦ πομητῆ: 'Ακίνητα Μπενᾶ—Λευσωσία.

Τυπωθήκε στοῦ «ΖΑΒΑΛΛΗ»—στ

Kar A. Δεμαντίν
Καταρήκη Η. Γυμν.,
Thessaloniki

